

BOHORODIČKA JE NAŠA DUCHOVNÁ MATKA

Človek si zachováva spomienky, na ktoré nemôže zabudnúť, i keď sa to stať buď v ranej mladosti, v najkrajšom veku, alebo v pokročilej starobe. Domnievam sa, že sa nemýlim, keď tvrdím, že najhlbšie sa nám zaryje do pamäti naša matka. Akoby aj nie! Veď prvýkrát, čo sme sa prebudili k životu, náš prvý pohľad spočinul na matke. Kofkokrát nás mala v náručí a pritískala k svojmu srdcu? Kofko chvíľ obetovala pri našej koliske? Ako zažiarili jej oči, keď naše detsképery sa na ňu usmiali? Preto vďačné deti, teraz už starci alebo starenky radi spomínajú na svoju matku.

Prečo? Preto, lebo je to neobyčajný a nevysloviteľný pocit radosti, keď rodinný krb má starostlivú milujúcu matku, a to aj vtedy, keby tá rodina mala nad hlavou len strechu z rákosia alebo by bývala len v opustenej kolibe. Matka svojou láskou vnáša teplo do rodinného krbu, venuje svoju starostlivosť a obetavosť, preto je tam milo a útulno. Dieťaťo, ktoré zazrie svoju matku, pocíti túžbu byť opäť v jej náručí, očká mu zažiaria a srdiečko zatrepoce láskou byť blízko pri nej. Vtedy ho nezaujímajú veci okolo, je rado, že je pri matke, že je tam, kde nájde bezpečie a útulok.

Aké milé a láskyplné stvorenie je pre dieťa vlastná matka, tým má byť pre nás kresťanov Bohorodička Mária, matka Syna Božieho. My, ľudia, závetom Syna Božieho: „Hľa, to je tvoja matka“ (Jn 19, 27), stali sme sa synmi nie matky pozemskej, ale Matky Božej. Tešme sa, že máme duchovnú Matku a detinskou láskou viňme sa k nej, lebo Panna Mária, Bohorodička, stala sa spoluúčastníčkou nášho vykúpenia. Týmto závetom završílo sa naše synovstvo. Syn Boží dáva nám svoj najvzácnejší poklad — svoju Matku.

Vo Svätom písme čítame, že oči Pána spočívajú na spravodlivých. K tomu môžeme smelo dodať, že oči Panny Márie spočívajú nielen na spravodlivých, ale i na hriešnikoch, ktorým vyprosuje zmilovanie, milosrdenstvo. Svätý Bernard nazýva Pannu Máriu kráľovnou milosrdenstva, aby ani hriešnici nebáli sa k nej obracať.

Preto ako dieťa hľadá oporu u svojej matky, tak aj my hľadáme útočisko u našej duchovnej Matky.

Matka naša, presvätá Bohorodička! Vypros nám vo viere, nádeji a láske plodородné srdce. Nespomínaj na naše hriechy, ale oroduj za nás u svojho Syna, aby sme po smrti zveľobovali Najsvätejšiu Trojicu v Tvojej spoločnosti, — prosíme Ťa, uslyš nás.
o. Pavol Mártýák

Liturgika — poznaj svoj obrad

SLUŽBA ŽERTVY — 5

Premenenie — Eucharistická modlitba

A čo znamenajú slová "Pobidnuju pišň pojušče, vopijušče, vzyvajušče i hlahoľušče — Vifaznú pieseň spievajú, volajú, hlásajú a hovoria"? Uvedené slová sú vzaté z proroctva Ezechielovho (1, 4—24) a Zjavenia sv. apoštola Jána (4, 6—8), ktorý videl okolo Božieho trónu anjelov v podobe orla — (pojušče — spievajú), baránka — (vopijušče — volajú), leva — (vzyvajušče — hlásajú) a človeka — (hlahoľušče — hovoria). Tieto živé zvieratá sú symbolmi sediaceho na tróne: Najvyššieho nad všetkým a všetkými (orol), Kráľa všetkého tvorstva (lev), toho, ktorý pre nás prijal ľudské telo (človek) a toho, ktorý seba priniesol v žertvu (baránok) za hriechy sveta.

Kým veriaci na toto zvolanie kňaza spievajú Serafínsky hymnus, kňaz potichu sa modlí Eucharistickú modlitbu pred premenením o-
(Pokračovanie na 5. str.)

MESIAC SLOBODY A MIERU

Veľa, preveľa prívlastkov má máj, ktorý je podľa zhodnej mienky mnohých najkrajším mesiacom roka. Pre nás, od tých čias, čo v májových dňoch roku 1945 ustala strašná druhá svetová vojna, sa máj stal mesiacom slobody a mieru. Vtedy si ľudstvo konečne vydýchlo, ľudia vyšli z krytov na májové slniečko a radovali sa, že je po všetkom.

Veľa, preveľa krvavých obetí stála ľudstvo druhá svetová vojna. Najviac ich priniesli sovietski ľudia, lebo práve najviac synov veľkej ruskej zeme vycedilo svoju bohatiersku krv za mier a slobodu sveta. Pripomínajú nám ich pamätníky, hroby, náš bratislavský Slavín a mnohé a mnohé iné. Hlásajú, že tam ležia tí, čo milovali slobodu a mier a pre ňu položili svoje chrabré životy.

Pred rokom v máji sa zišli do Moskvy na päťdňovú konferenciu Náboženski predstavitelia za zachovanie posvätného daru života pred nukleárnou skazou vedúci predstavitelia a mieroví pracovníci z celého sveta a zamýšľali sa nad tým, čo môžu veriaci urobiť a čo musia urobiť, aby sa konečne podarilo odvrátiť hrozbu jadrovej vojny.

Prišli tam z 90 krajín všetkých šiestich kontinentov, zástupcovia kresťanstva, budhizmu, hinduizmu, islamu, židovstva, šintoizmu, sikhizmu i zoroastrizmu. Prišli, aby pred celým svetom dokumentovali odhodlanie veriacich vybojovať — spolu so všetkými ľuďmi dobrej vôle — boj najsvätejší, boj za zachovanie svetového mieru a odvrátenie nukleárnej katastrofy.

Ešte stále nám znejú v ušiach slová ich plameňnej výzvy, ktorú vydali zoči-voči nukleárnej katastrofe, ktorá hrozí rovnako všetkým ľuďom. Dnes nemôže ísť o rozpory v tom, kto sa hlási k akému vyznaniu, akému názoru, veď nukleárne nebezpečenstvo hrozí celému ľudstvu a životu.

Bolo to impozantné zhromaždenie, na ktorom boli aj naši československi zástupcovia. Bolo to zhromaždenie ľudí všetkých povolání, ktorí predstavovali mnoho rôznych kultúrnych, ideologických a politických profilov. Boli tam muži a ženy zo všetkých spoločenských vrstiev, továrenskí robotníci, predstavitelia vlád, štátnici a politici, lekári, profesori a výskumníci, vedci, sociálni pracovníci a duchovní. Zhromaždili sa ako veriaci ľudia, ktorých spája spoločný boj za záchranu posvätného daru života pred nukleárnou skazou.

Zhovárал som sa s účastníkmi tohto vrcholného zhromaždenia po ich návrate do vlasti a hovorili o obrovskom dojme, aký na nich zanechala pani Mičiyó Kurokawa z Japonska, ktorá prežila Hirošimu. Hovorila zážitok vtedy šesťnásťročnej dievčiny. Spomínala ohnivú búrku a hrobové ticho, ktoré nasledovalo, tisíce spálených tiel, smrtiace žiarenie, ktoré si vyžiadalo ďalšie tisíce, desiatitisíce popálených a ranených, natlačených v nemocnici, kde bolo iba 600 postelí, pach spálených tiel, mäso odpadávajúce z tela živých... Tí, čo ju počuli, potichu plakali nad tou hrôzou...

V Moskve sa plani v máji ozval hlas zástupcov veľkých i malých národov. A z mnohých prejavov bolo cítiť neistotu a strach. Neistotu a strach ľudu rozdeleného Cypru, utrpenia ľudu Angoly, Namíbie, či Zambie, decimovaného barbarskými náletmi. A počúvali sme bratov z Blízkeho východu, z krvácajúceho Libanonu, zástupcov palestínskych utečencov, ktorým sa upiera právo na vlasť. Palestínsky ľud, zbavený vlasti, práva na sebaurčenie a štátnosť, stále trpí. A tak miesta, ktoré sú veriacim také drahé, nežijú v pokoji, ale sú stále vriacim kotlom, ktorý hrozí vybuchnúť.

Hovorili bratia a sestry zo Strednej a Južnej Ameriky, z Afriky a Ázie i zo všetkých častí sveta a všetci žiadali jednohlasne: odstráňte nukleárne zbrane, nastoľte spravodlivosť, zrieknite sa čo i len pomyslenia na vojnu a hľadajte mier! Mier nemožno oddeliť od spravodlivosti pre všetkých. Budúcnosť patrí iba spravodlivému mieru. Mier a spravodlivosť musia byť záujmom všetkých, bohatých i chudobných, menej či viac rozvinutých.

Z tribúny svetového zhromaždenia sa pripomínalo, že nemožno ostať pasívnym vtedy, keď mnoho ľudí pod tlakom sociálnych alebo ekonomických faktorov stráca vieru v hodnotu svojho života a stávajú sa ľahostajnými voči smrti. Ľudstvo sa preto musí zjednotiť a spoločne vypíjať tlak na rozhodujúcich činiteľov, aby sa od konfrontácie prešlo ku konferenčnému stolu, vzájomne rešpektujúc svoje rozdielne pozície.

Výzva k veriacim, ako ju formulovali účastníci Svetovej všennáboženskej konferencie v Moskve, žiadala okamžite zmraziť výrobu, skúšky a rozmiestňovanie nových nukleárnych zbraní. Poskytnúť tak ľudstvu novú nádej, že nahromadené ničivé zbrane nebudú slúžiť proti človeku, ale naopak: čím skôr sa pristúpi s likvidovaním terajšieho arzenálu nukleárnych zbraní i k vyhláseniu bezatómových pásiem.

A potom by bol už iba krok k tomu, čo rezolúcia rovnako naznačuje: pod patronátom Organizácie Spojených národov zabezpečiť finančne dôkladnú a účinnú kampaň pre vzdelávanie detí a dospelých, ktorá by informovala o strašných možných následkoch nukleárnej vojny nielen pre súčasné ľudstvo, ale aj pre budúce generácie a pre všetok život na našej planéte. Na to využiť všetky oznamovacie prostriedky, bohoslužobné miesta, výchovné inštitúcie a vzdelávacie programy.

O mesiac, v júni, budeme mať tú česť, že budeme v Prahe hostiť účastníkov Svetového zhromaždenia za mier a život, proti jadrovej vojne. Prídu naň účastníci z rozličných krajín sveta, aby znova pozdvihli svoj hlas, tentoraz naozaj v hodine dvanástej, aby sa podarilo zadržať ruky tých, čo hazardérsky chcú stlačiť gombík nukleárnej skazy. Nedovoľte to! Ako veriaci, okrem týchto našich úsilií, vkladáme svoje prosby za mier aj do modlitieb, ktoré najmä teraz v máji, mariánskom mesiaci, konáme pri našich májovým kvietim ozdobených oltároch. Prosme Kráľovnú pokoja, aby zachovala ľudstvu mier! (OM)

Svedomie kresťana nemôže mlčať

OHLAS ZBORU ORDINÁROV SLOVENSKA DUCHOVNÝM, BOŽIEMU LUDU A VŠETKÝM LUĎOM DOBREJ VÔLE

Biskupské konferencie vo svetovej cirkvi, vychádzajúc z evanjeliovej zvesti, z konštitúcie O cirkvi v súčasnom svete, z napätej medzinárodnej situácie, volajú do spoločenstiev ľudu Božieho a do spoločenstva všetkých ľudí dobrej vôle, aby sa neprestali modliť za pokoj vo svete, aby sa zastavilo horúčkavité zbrojenie, zabránilo umiestňovaniu ničivých zbraní, aby sa nesiahalo na vzácny dar života a zabránilo vojnovému konfliktu.

Konferencia anglických biskupov podala petíciu 11. novembra na vládu, v ktorej žiada zastaviť zbrojenie a urobiť všetko proti vojnovému nebezpečenstvu. K hlasom svetových aj domácich mierových hnutí pripája sa Zbor ordinárov Slovenska výzvou zo slávnostného zasadnutia pri príležitosti 10. výročia konsekrácie troch biskupov v Nitre. Toto zasadnutie bolo 2. marca t. r. v Banskej Bystrici a začalo sa vrcholnou modlitbou, t. j. obetou omše svätej v biskupskej kaplnke v prítomnosti najvyššieho Vekňaza Ježiša Krista, ktorému je kaplnka zasvätená.

Vo vrcholnej modlitbe zjednotení vrúcne sme prosili, aby v našich biskupstvách ľud Boží neprestával sa modliť za pokoj, za mierové spolunažívanie, za pevný postoj v osobnom živote i spoločnej práci proti hroziacemu vojnovému nebezpečenstvu, veď ľudské životy a majetky sú hodnoty. Jedny nenahraditeľné — ľudské životy, druhé síce nahraditeľné, ale majú slúžiť ľuďom k udržaniu života, k spokojnosti, k šťastiu, k radosti a preto nesmú byť vydané skaze.

Naša výzva zaznieva v dobe svätópôstnej, v jubilejnom roku 1950. Výročia vykúpenia, ktoré veľmi naliehavo pripomína obeť Vykupiteľa, vykúpenie, a to všetkých ľudí. Obeť kríža, ktorou Spasiteľ zjednotil ľudí so svojim Otcom a Otcom všetkých, ktorou vylial Vykupiteľ krv za všetkých ľudí, aby krv nevinných Ábelov — detí, žien, starcov, stareniek, nevládných a všetkých nebola vyliala v nezmyselných vojnách: „Jeho siné rany vás uzdravili“ (Pt 2, 24).

Ešte nie sú zahojené rany z hroznej druhej svetovej vojny, ani nahradené straty. Kto chce otvárať nové, ešte bolestnejšie rany, kto chce spôsobovať straty ešte väčšie, fažko nahraditeľné? Výsledok: siroty, vdovy, mrzáci, slepi, pomätení a nesmierna dlhotrvajúca morálna skaza. V centre pozornosti by mala byť etická dimenzia.

Je viac dôvodov, pre ktoré práve teraz veľmi naliehavo po zoskupení všetkých ľudí dobre zmýšľajúcich a odhodlaných proti zhromažďovaniu vojnového potenciálu, ozývajú sa celé masy v jednotlivých krajinách. Svetové zhromaždenie za mier, proti jadrovej vojne, ktoré bude v júni v Prahe, pripravuje aktuálny, všefudský, kresťanský mierový program.

Našou snahou je, milovaní, prispieť predovšetkým k formovaniu svedomia i touto výzvou, ktorú adresujeme nielen veriacim, ale i všetkým tým, ktorí sú ochotní vypočuť náš hlas a nad ním sa zamyslieť. Svedomie kresťana nemôže a nesmie mlčať. Povinnosťou každého z nás je podporovať opatrenia na kontrolu a obmedzenie zbrojenia a násilia, ktoré majú viesť k mieru, k bezpečnosti, istote. V našej pastoračnej činnosti neprestaneme budovať vnútorný život, veď sme „chrámami Ducha Svätého“.

Pokoj, milosť, milosrdenstvo od Boha Otca, jeho Syna v Duchu Svätom. S požehnaním
VAŠI ORDINÁRI

K významnému sviatku českého ľudu

Prv ako oslávime 9. máj, náš štátny sviatok, pri ktorom si pripomíname výročie oslobodenia našej vlasti a koniec druhej svetovej vojny, pripomíname si významné výročie Májového povstania českého ľudu, ktoré bolo vyvrcholením dlhoročného odboja bratov Čechov proti nenávideným fašistickým votrelcom.

Tak ako mnohí bratia Česi — spolu s príslušníkmi iných národností — bojovali v Slovenskom národnom povstaní, tak aj boj českého ľudu voči nemeckým fašistom, ktorý vyvrcholil májovým pražským povstaním v roku 1945, bol bojom, v ktorom po boku českých bojovníkov boli aj mnohí náš vojaci a partizáni, ktorí takto dokumentovali naše odhodlanie žiť naveky v bratskom zväzku s národom českým. Tento zväzok bol po smutných udalostiach Mnichova a okupácii v roku 1939 násilne pretrhnutý.

Nepodarilo sa však pretrhnúť putá, ktoré nás navždy spájajú. Veď už vo Vekkomoravskej ríši pred jedenástimi sto-

ročiami tvorili Česi a Slováci pevnú štátnu a spoločenskú jednotu, v ktorej s nadšením a láskou budovali svoju vlast. Storočné boje proti cudzej nadvláde si vyžiadali veľké obeť oboch bratských národov, v priebehu dejín aj násilne od seba oddeľovaných. No ani tisícročné odlúčenie, ani krv a slzy neudusili slovanskú cyrilometodskú ideu, naopak putá vzájomnej lásky oboch bratských národov sa nimi ešte viac upevnili.

Radi si to pripomíname práve pri významnom výročí povstania českého ľudu. (of)

Proti herodesom

Na pokračovanie tohto procesu bolo na štokholmskom predsedníctve Svetovej rady mieru rozhodnuté: zvoliť na 15. júna 1953 do Budapešti Svetovú radu mieru. Toto rokovanie Svetovej rady mieru má vyhodnotiť doterajšie výsledky vývoja svetovej situácie a musí zdôrazniť nutnosť, aby za každých okolností zvíťazila zásada rokovania v záujme medzinárodného uvoľnenia k bezpečnosti národov a k rešpektovaniu ich nezávislosti.

V tomto období behom krátkeho pol roka vznikli v rozličných krajinách a v rozdielnych svetadieloch obrovské akcie, ktoré ako ovocie viedenského Kongresu národov dali ľudu celého sveta na vedomie, čo si drobní ľudia myslia o herodesoch a akú cestu si žiadajú voliť pre urovanie všetkých vtedajších sporných otázok. Tak napríklad — 27. februára bol v Indii usporiadaný Deň boja za svetový mier, venovaný predovšetkým okamžitému ukončeniu kórejskej vojny.

Hneď na to 28. februára sa uskutočnila aj v Kanade podobná akcia.

V Japonsku Ústredná rada japonských odborárov, ktorá združuje 3 milióny pracujúcich, volala po ukončení vojny v Kórei.

V Austrálii v čase od 10. — 17. apríla 1953 bol usporiadaný Týždeň akcií pre primérie na Kórei.

I samotné Spojené štáty nezaostávali. Tam sa boja chopili ženy. Organizácia Americké ženy pre mier získala 1 a pol milióna podpisov pre okamžité skončenie tejto špinavej vojny. „Zachráňte našich synov!“ „Save our sons!“ volali americké matky na herodesov kórejských detí. Prezident Eisenhower nikdy nedostal toľko tisíc telegramov a listov, v ktorých sa jeho voliči domáhali, aby splnil svoje predvolebné sľuby, že skončí vojnu na Kórei.

14. a 15. marca bola do Chicaga zvolaná Národná konferencia, na ktorej úloha skončenia vojny na Kórei bola daná ako hlavný bod rokovania.

Odborový zväz pracujúcich v automobilovom priemysle združujúci 1 350 000 členov požadoval čím skorší návrat amerických vojakov domov.

Ozvalo sa aj Anglicko v ktorom v Londýne bola prijatá rezolúcia žiadajúca okamžité skončenie vojny v Kórei.

Študenti 28 britských univerzít a iných vysokých škôl v Londýne žiadali skončenie tejto barbarskej vojny ako prípravu na Národný kongres, zvolaný na 17. mája. (Porovnaj Svoboda: Svetové mierové hnutia.)

Takto celú jar 1953 možno nazvať mierovou jarou. Svedomie miliónov sa pohlo a pod ľuďmi jarného slnka sa začínali roztápať ľadové kryhy mrazivej studenej vojny.

Ak potom deklarácia k začatiu svetovej kampane za rokovanie v Budapešti 20. júna 1953, zhrnula tieto všetky milióny hlasov do vety: „Primerie v Kórei ako príprava k mieru musí byť podpísané okamžite na základe už dosiahnutých dohôd“, a ak potom 28. novembra 1953 zasadanie Svetovej rady mieru mohlo svoje Posolstvo Svetovej rady mieru organizáciám a osobnostiam, ktoré chcú medzinárodné uvoľnenie začať týmito slovami: „Primerie, uzavreté v Kórei dalo svetu žijúcemu toľko rokov v strachu, nádej, na zakončenie a zmiernenie napätia, ktoré je medzi veľmocami“, tak možno povedať, že jednotná vôľa všetkých mierumilovných síl sveta tu slávila taký triumf a víťazstvo, aké ľudstvo nezažilo od vzniku Svetového mierového hnutia.

To je teda taký dôkaz, že keď všetci ľudia dobrej vôle dajú svoju vôľu dokopy, niet tej sily, ktorá by sa jej mohla postaviť do cesty, a že zásada „za mier sa neprosí, ale mier sa musí vynútiť“ je správna a overená históriou.

A teraz si zrovnajme dnešnú situáciu s tou, o ktorej sme to práve napísali.

Dnešní herodesi! „Krutý Herodes, čoho sa bojíš? Myslíš si, že tí drobní ľudia, tie arabské deti, ktoré si vyhnal z ich domovov, ti vezmú tvoj trón? Strachuješ sa o to, že to úze-

mie, ktoré ty vyhlasuješ za sféru svojich záujmov, ti vyrve niekto z rúk, ktorými sa ho chceš zmocniť“?

„Prečo rozposielaš už nie svojich vojakov do Betlehema, ale hrozivé zbrane MX, neutrónové bomby si dal vyrábať a zameriavaš ich na pokojne žijúce deti a ich pracujúcich rodičov, lebo neuznávajú a nechcú sa podrobiť tvojmu diktátu?“

Národy sa takto pýtajú prezidenta Spojených štátov amerických a on v snahe zdôvodňovať svoje stále nové požiadavky na miliardy odobraté trpiacim a núdznym, odobraté chorým a kultúrne zaostávajúcim aj napriek zamietnutiu kongresu ďalej vymáha a znásilňuje, získava po jednom senátorov, tak ako kedysi jeho predchodcovia rozličnými hlasovacími figúrami prinútili západonemecký Spolkový snem v Bonne ratifikovať dve vojnové zmluvy a generálnu zmluvu uzavrenú medzi vládami západných mocností: „Obe tieto zmluvy boli ratifikované proti vôli západonemeckého ľudu, na nátlak amerického štátneho tajomníka“.

Vtedy sa písal rok 1953. A dnes sa na vyššej špirále opakuje ten istý manéver Herodesa nielen na ničenie a zabíjanie detí, ale zameraný priamo na zničenie života na zemi.

Preto sa Svetová rada mieru — jej predsedníctvo v Lisabone rozhodlo, že na deň 18. júna 1983 zvolá do Prahy Svetové zhromaždenie, na ktorom bude otvorená diskusia o všetkých aspektoch vojny a mieru.

„Výzva“ z Lisabonu, volajúca všetky mierové sily aj novovzniknuté mierové hnutia v západných štátoch Európy aj v samotnej Amerike, aby objektívne, prasto od všetkých lží zvážili situáciu na svete, vymyslenú nehoráznu lož o sovietskom nebezpečenstve na zdôvodnenie miliárd hádzaných do pažeráka molocha vojny.

Na druhej strane delegáti tohto svetového zhromaždenia budú môcť sa na vlastné oči presvedčiť, že ako kedysi „sovietske nebezpečie“, tak dnes nový strašiak je čírym výmyslom horúčkovej fantázie. Nik a nič neohrozuje spôsob života amerického človeka. Delegáti Svetového zhromaždenia sa budú môcť presvedčiť okrem iného aj o tom, že hlavné mesto Československa Praha nie je provinčné mesto akéhosi vazala, ale hlavné mesto dvoch šťastných národov a slobodných národností, kde pulzuje radostná práca slobodných občanov, radostný dŕzavot ich detí, na ktorých kolisky siahajú herodesovskou rukou je hriech donebavolajúci, ktorý musí mať vzápätí osud Herodesa.

Ak náš pápež 21. novembra 1982 odovzdal Reaganovi dokument s osobným listom a dokumentáciu vedeckých následkov nukleárnej vojny, nech tento hlas z nášho najvyššieho cirkevného miesta, je Božou výstrahou pre každého, kto herodesovskou rukou siahne na náš život a našu existenciu vôbec.

O tomto svetovom zhromaždení si ešte do jeho uskutočnenia čo-to povieme.

Kronikár

„Mierový dialóg a naliehavosť pre súčasnú dobu“

Sú to slová, ktoré Svätý Otec Ján Pavol II. zvolil za tému — v poradí už 16. svetového dňa mieru — 1. januára 1983. Je to v zásebe pokračovanie minulého hesla: „Mier je dar Boží daný ľuďom“, lebo kladie dôraz na ďalšiu dôležitú zložku, to jest ľudskú zodpovednosť za zachovanie mieru.

Prečo práve dialóg v tejto naliehavej otázke?

Zijeme v mimoriadne závažnej dobe, keď odvrátenie nebezpečia jadrovej vojny a upevnenie mieru sa stalo neodkladným a najdôležitejším úkolom mierumilovného ľudstva, v ktorej boj za mier sa stal vecou všetkých. Preto ešte pred ukončením druhej svetovej vojny v marci roku 1945 americký prezident F. D. Roosevelt vyhlásil: „Výbudovanie svetového mieru nemôže byť dielom jedného muža, jednej strany alebo jedného národa. Nemôže to byť americký mier, britský mier, mier ruský, francúzsky alebo čínsky. Nemôže to byť mier len pre veľké alebo len pre malé národy. Musí to byť mier vybudovaný spoločným úsilím celého sveta“ (zrov. Mír 1982, 2). Preto treba stále o mieri hovoriť, rokovať, viesť dialóg a nájsť riešenie v tak závažnej otázke, ako je udržanie svetového mieru.

Takto vlastne pre všetkých platia slová, ktoré sa 14. júla 1962 rozlétli v „Posolstve k národom sveta“ z Moskvy po celej našej planéte: „Na nás všetkých záleží, kedy nastane deň oslobodenia ľudstva od nebezpečia nukleárnej smrti. Nás, ktorí si želáme mier, je mnoho. Až budeme všetci rokovať, a až budú všetci, ktorí rokujú, rokovať svorne, mô-

žeme preklesniť cestu k uskutočneniu nášho spoločného cieľa: k zachovaniu mieru“.

Pápež Ján XXIII. vo svojej encyklike *Pacem in terris* vyjadruje dôveru v súčasného človeka a pripomína, že ľudskejší svet je možno budovať len pri zachovaní a upevnení mieru, vo vzájomnej jednote a účinnej spolupráci všetkých národov.

Pápež Pavol VI. v posolstve „Všetkým ľuďom dobrej vôle“ v roku 1967 ustanovil 1. január každého roku pre katolíkov za Deň mieru. Tým chcel zdôrazniť, že ide o problém stále aktuálny, pretože sa ukázalo, že mier je jedinou a pravou smernicou ľudského pokroku.

Cesta k trvalému mieru a k medzinárodným dohodám je však náročná a zložitá. Je však vždy možná, lebo hlasy za mier zô dňa na deň silnejú, ktoré nemožno umlčať. Mierové hnutie sa stalo dnes skutočne svetovým hnutím, pretože sa geograficky rozšírilo na celý svet, aj na územia, kde momentálne nehrozí vypuknutie vojnového konfliktu.

Romeš Čandra, predseda Svetovej rady mieru na Svetovom kongrese mierových síl v Moskve 25. októbra 1973 vyhlásil: „Snažíme sa hovoriť, riešiť otázky s tými, ktorí zastávajú názory odlišné od našich, s tými, ktorí sa pridružujú iných hľadisk...“ K tomuto cieľu vedú všetky mierové hnutia, kongresy, zhromaždenia i pochody, na ktorých sa zúčastňujú delegáti rôzneho politického presvedčenia, náboženského vyznania, farby pleti, národnosti, povolania a veku. Všetkých spojuje rovnaký cieľ: odvrátiť nebezpečie vojny a zabezpečiť svetu mier.

Preto nás zvlášť teší, že naša vlasť sa v roku 1983 stane hostiteľskou krajinou Svetového kongresu mierového hnutia za mier a život, proti jadrovej vojne — ktorý bude 15. — 19. júna 1983 v Prahe, na ktorom sa zúčastní asi 2000 účastníkov z celého sveta. Je to veľká pocta pre naše mierové hnutie a jeho príprava sa stala vecou všetkého československého ľudu. Je to však i záväzok, aby zásluhou našich mierových síl bol život na zemi stále plnejší a šťastnejší.

Všetci vynaložíme svoje sily, aby sa zachránil svetový mier. Nedovoliť, aby prehovorili zbrane, aby prehovorilo násilie, ale zdravý rozum a rozvaha. Plní nádeje veríme, že sa nájde i teraz spoločná reč, keď ide o záchranu života a udržanie mieru, že sa naplnia slová žalmu: „Dobrotivosť a vernosť vyjdú si v ústrety, spravodlivosť a pokoj pofúbia sa vospolok“ (Ž 84, 11).

František Dancák

ZMYSEL A VYROVNANOSŤ ŽIVOTA

Človek má pred sebou dajaký cieľ, ktorý by chcel uskutočniť, dosiahnuť. Ak sa mu dari, má z toho radosť, ak sa mu nedari, býva smutný, ustarostený. Jeden si nachádza svoje uspokojenie v dosahovaní a v získavaní hmotných statkov, myslí iba na seba, na svoje pohodlie. Iný sa dáva na cestu získavania duchovných hodnôt, nachádza radosť a uspokojenie v službe svojich bližných.

Je dôležité si uvedomiť túto skutočnosť v našej súčasnej spoločnosti, kde sa materiálne hodnoty dostávajú k jednotlivcom v najrôznorodnejšej podobe. Každý má prácu a tak aj zaslúženú odmenu. Túžba za dosiahnutie materiálnych hodnôt však nemôže zakryť, zahaliť pohľad na bližného. Občas nezaškodí zamyslieť sa o vlastnom postoji, či sa nezháňame za dajakými vecami iba z prestížnych dôvodov a sme nešťastní, ak sa nedostaneme k veciam, ktoré vlastne ani nepotrebuje.

Radosť možno nájsť aj vtedy, ak sa nepachtíme za materiálnymi hodnotami, ktoré netvorí súčasť našej každodennej potreby.

Príkladmi poučenia nám ostávajú pustovníci, ktorí v samotnej bezpohodlia našli radosť zo života, našli spôsob, ako slúžiť svojim bližným. Jedným z nich bol svätý Pachomius. Tvrdým asketickým životom sa chcel zapáčiť Bohu. Súčasníci si ho vážili a bolo hodne tých, ktorí sa podrobili jeho duchovnému vedeniu. Pachomius však čoskoro vybadal, že takýto spôsob života nie je samoučelný. Do toho času boli odviedla pustovníkov roztratené. Pachomius ich dal postaviť vedľa seba. Potom celé to územie obohnal valom, aby to bol uzavretý priestor. Vytvorila sa nová, spoločná forma života a boli bezpečnejší pred lúpežnými prepadmi.

Mali spoločne modliť, konali spoločne bohoslužby, rozjímania, pôsty i fyzickú prácu. Plietli obyčajne košíky a rohožky. Tieto lacno predávali a zvyšný príjem rozdávali medzi chudobnými. Takto sa svojim sebazáporovým životom zapojili do služby milosrdenstva a lásky voči bližným. Služba bližným ich naplňovala radosťou zo života.

Štefan Várkői

betných darov. V tejto modlitbe sa spomína ustanovenie Najsvätejšej Eucharistie na Poslednej večeri. Podávame tu najprv text Eucharistickej modlitby a potom dáme niekoľko vysvetlení. Tu kňaz v duchu sa spája s nebeskými zástupmi, ktoré v nebi spievajú Bohu pieseň „Svätý, svätý, svätý...“:

„S tými svätými zástupmi, láskavý Pane, aj my spievame a voláme: Svätý si a presvätý, ty i tvoj jednorodený Syn, i Duch tvoj Svätý. Svätý si a presvätý a veľkolepá je tvoja sláva. Ty si tak miloval svet, že si dal svojho jednorodeného Syna, aby každý, kto v neho verí, nezahynul, ale mal život večný. Keď prišiel na svet a vykonal všetko, čo bolo potrebné pre našu spásu, v tú noc, keď bol zradený, ba vlastne, keď sám seba vydal za život sveta, vzal chlieb do svojich svätých, prečistých a nepoškvrnených rúk, poďakoval, požehnal, posvätil, rozlomil a dal svojim svätým učeníkom a apoštolom a riekol: (Keď veriaci dospievajú „Svätý“, kňaz pokračuje nahlas:)

„Prijmite, jadite, sije jest tlo moje, ježe za vy lomimoje vo ostavenije hrichov. (Vezmite a jedzte: toto je telo moje, ktoré sa za vás láme na odpustenie hriechov). — Veriaci: Amen.

Kňaz potichu: „Podobne vzal aj čašu po večeri (znovu žehná) a riekol: (potom hlasite):

„Pijte ot neja vsi, sija jest krov moja novaho zavita, jaže za vy i za mnohija izlivajemaja, vo ostavenije hrichov“. (Pite z nej všetci: toto je krv moja nového zákona, ktorá sa vylieva za vás a za mnohých na odpustenie hriechov.) — Veriaci: Amen.

Kňaz sa modlí potichu:

„Keď si pripomíname toto spasiteľné prikázanie a všetko, čo sa pre nás stalo: križ, hrob, zmŕtvychvstanie, nanebovstúpenie, oslávenie po pravici Otcovej i druhý a slávny príchod“

Hlasite:

„Tvoja ot tvojich tebi prinosjašče o vsich i za vsja“. — (Tvoje z tvojho tebe prinášame za všetkých a za všetko).

Veriaci: Tebe pojem, tebe blahoslovim, tebe blahodarim, Hospodi, i molimtisja Bože náš. — Ospevujeme ňa, zvelebujeme ňa, ďakujeme ti, Pane, a prosíme ňa, Bože náš.

Po týchto slovách premenenia v našom obrade z veže chrámu zahlaholí zvon, ktorý zvestuje všetkým veľký okamih, aby každý človek, ktorý v tú chvíľu by bol hocikde, na ceste, na poli, pri práci doma, ležal chorý, aby mohol ň tento okamih vysielaf modlitbu tiež za seba.

A počas spevu „Tebe pojem — Ospevujeme ňa“ kňaz potichu sa modlí modlitbu zvanú „epikleza“. Uvádžame ju:

„Prinášame ti (Otče) túto duchovnú obeť, modlíme sa a vrúcne ňa prosíme, zošli svojho Svätého Ducha na nás i na tieto predložené dary.

A učiň tento chlieb predrahým TELOM (žehná) Kristovým.

A čo je v tej čaši predrahou KRVOU (žehná) Kristovou.

Premeň ich tvojím Svätým Duchom (žehná oboje),

aby boli prijímajúcim na občerstvenie duše, na odpustenie hriechov, na spoločenstvo tvojho Svätého Ducha, na dosiahnutie nebeského Kráľovstva, na rozmnoženie dôvery v teba, nie však na súd alebo zatratenie“.

Tu sa zastavíme, aby sme si dali niekoľko objasnení.

V Eucharistickej modlitbe sa poukazuje na lásku Boha Otca k ľuďom nielen tým, že stvoril svet a človeka z ničoho, ale tiež tým, že pre ich spásu poslal na svet svojho jednorodeného Syna. „Boh tak miloval svet, že dal svojho jednorodeného Syna, aby nik, kto v neho uverí, nezahynul, ale mal život večný. Lebo Boh neposlal svojho Syna do sveta, aby súdil svet, ale aby svet bol spasený jeho prostredníctvom“ (Jn 3, 16—17). — Potom v tejto modlitbe sa spomína ustanovenie Najsvätejšej Eucharistie na Poslednej večeri, v tú noc, keď Pán odslúžil prvú Službu Božiu.

Potom kňaz opakuje Kristove slová premenenia a Kristovou mocou uskutočňuje ten istý zázrak, ktorý sa stal na Poslednej večeri, teda Kristove slová: „Prijmite, jadite... a Pijte ot neja...“ majú moc premenenia. Tieto slová na každej Službe Božej premieňajú obetné dary — chlieb a víno na Telo a Krv Kristovu. Vtedy, keď kňaz

2. Ježiš, ktorý slávne na nebesia vstúpil.

Ježiš Kristus odchádza do neba z Olivovej hory. Pamiatku tohto dňa slávime na štyridsiaty deň po jeho zmŕtvychvstani.

Za tých štyridsať dní zjavoval sa svojim učeníkom a hovoril s nimi o veciach Nebeského kráľovstva (Sk 1, 3). Na štyridsiaty deň, keď sa im znovu zjavil, povedal im: „Toto sú moje slová, ktoré som vám hovoril, kým som bol ešte s vami, že sa musí všetko splniť, čo je napísané v zákone Mojšiovom, u Prorokov a v Zalmoch o mne“ (Lk 24, 44). Tu im otvoril myseľ, že porozumeli Písmam. A preto ich ďalej poučoval: „Tak je napísané a tak bolo treba Mesiášovi trpieť a tretieho dňa vstať z mŕtvych a v jeho mene ohlasovať pokánie a odpustenie hriechov medzi všetkými národmi, počnúc od Jeruzalema...“ (Lk 24, 46—47). A keď to dohovoriť, „vzaty bol do neba a sedí po pravici Božej. Oni sa však rozliali a kázali všade, a Pán im pomáhal a potvrdzoval ich slová zázrakmi, ktoré ich sprevádzali“ (Mk 16, 19—20).

Ak sme sa už s niekým lúčili, vieme dobre, ako sa mohli cítiť apoštolí, keď videli odchádzať svojho Pána do neba. Ten, ktorý bol zmyslom ich života... Ten, kvôli ktorému nechali dom, manželky, rodičov... Nás však prekvapuje, že apoštolí napriek rozlúčky so svojim Majstrom, vracali sa vo veľmi dobrej nálade. „Oni sa mu poklonili a s veľkou radosťou sa vrátili do Jeruzalema“ (Lk 24, 52). Prečo? Pretože až do hĺbky pochopili jeho slová: „Ja som s vami po všetky dni až do skončenia sveta“ (Mt 28, 20). Tým slovom naozaj uverili, keď mu boli „svedkami v Jeruzaleme a v celom Judske i v Samarii a až po kraj sveta“ (Sk 1, 8). Bolo tu uistenie, ktoré ich nesmierne tešilo: Za ten čas, čo nebude s nimi viditeľne, budú mať útechu v Duchu Svätom. A raz sa k nim znovu vráti, tak, ako ho videli odchádzať (Sk 1, 11).

Príde. Znovu príde. Bude to na konci sveta. „A zas príde v sláve súdiť živých a mŕtvych...“ (Vyznanie viery). Príde v takej sláve, ako odišiel. Bude súdiť živých i mŕtvych a „jeho kráľovstvu nebude koniec“. A to je myšlienka, ktorá nás má sprevádzať pri uvažovaní tohto tajomstva. Aby sme svoj pohľad často obracali hore, k nebu, kam odišiel Ježiš Kristus a odkiaľ ho zase čakáme — kam, ako veríme, raz aj my prideme a boli sme tak „navždy s Pánom“ (1 Sol 4, 17).

Pápež Ján XXIII. pri istej audiencii francúzskym parašutistom povedal: „Nechcem, aby ste zabudli, keď skáčete zhora nadol, ako sa skáče zdola nahor“.

Keď sa staráme o každodenný chlieb, nedajme, aby sme boli natoľko zaujatí tou starosťou, aby nám nezostalo času hľadať to, čo je hore, čo „ani oko nevidalo, ani ucho neslychalo, ani na um človeku neprišlo...“ (1 Kor 2, 9). Aby sme to dosiahli, prosme o to slovom tajomstva: „Pane Ježišu Kriste, Bože náš, ktorý si slávne vstúpil do neba, nauč nás hľadať nebeské radosti“.

3. Ježiš, ktorý nám Ducha Svätého zoslal

Z evanjelia sa dozvedáme, že apoštolí mali zostať v meste, a čakať, kým nebudú „vystrojení mocou z výsosti“ (Lk 24, 49). Je tu reč o zoslaní Svätého Ducha, aby bol naveky s nimi (Jn 14, 16). Tento Svätý Duch naozaj prišiel.

„Keď nadišiel sviatok päťdesiateho dňa po Veľkej noci, všetci učeníci boli zhromaždení na tom mieste. Tu zrazu zaznel z neba hukot, akoby sa hnal prudký vietor, a naplnil celý dom, v ktorom boli. I zjavili sa nad nimi akoby ohnivé jazyky a rozdelili sa takže nad každým jedným z nich sa postavil jeden; všetkých naplnil Duch Svätý a začali hovoriť cudzími jazykmi tak, ako im ten Duch vnukol vyjadrovať sa“ (Sk 2, 1—4).

Prvý účinok Svätého Ducha bol ten, že apoštolí začali hovoriť k rozličným národom vtedy v Jeruzaleme zhromaždeným a „každý ich počul hovoriť svojou vlastnou rečou“ (Sk 2, 6). Tak sa naplňujú slová proroka Joela (2, 28—32), ktoré sv. apoštol Peter vo svojej prvej kázni po zoslaní Svätého Ducha citoval takto: „A stane sa v posledných dňoch — tak hovorí Boh — vylejem zo svojho Ducha na každé telo: i prorokovať budú vaši synovia a vaše dcéry... A urobím divy hore na nebi a podivné znamenania dolu na zemi... skôr ako príde veľký a slávny deň Pánov. A vtedy každý, kto bude vzývať meno Pánovo, bude spasený“ (Sk 2, 17—21)... A po prvom vystúpení apoštola Petra dalo sa v ten deň pokrstiť „asi tritisíc duší“ (Sk 2, 41).

Odkiaľ je to pôsobenie? Odpoveď: Kristus žije, vstal z mŕtvych a pôsobí skrze Svätého Ducha v cirkvi, i vo veriach. Naplnil sa slová, ktoré povedal Spasiteľ apoštolom pri poslednej večeri: „A ja budem prosiť Otca, a dá vám iného Obhajcu, aby bol naveky s vami — Ducha pravdy...“ (Jn 14, 15—17).

Pôsobenie Svätého Ducha v cirkvi je naozaj zreteľné. Dejú sa skutočne mimoriadne udalosti, zázraky už v prvý deň zoslania... Apoštolí, obyčajní rybári, hovoria cudzími jazykmi a Zidia z rôznych častí zeme im dobre rozumejú (Sk 2, 4; 5; 11). Apoštol Peter uzdravuje chromého (Sk 3, 1—10), učeníci sú plní hrdinskej viery, väzneným apoštolom anjel otvára väzenie a posielá ich kázaf (Sk 5, 20).

Tento Duch Boží bol však vyliaty na celú Cirkev a pôsobí, že Božie skutky sa konajú do dnešného dňa a hlása sa Božie slovo... Uzdravuje, obracia k Bohu, premenňuje ľudí a buduje spoločenstvo viery, nádeje a lásky vo všetkých časoch, až do dnešného dňa.

K pápežovi Jánovi XXIII. prišiel jeden misionár. V rozhovore mu pápež povedal: „Vy máte skúsenosti, ste misionár... A ja som tu neprišiel rozkazovať, panovať... Ja som tu na to, aby som pozoroval, ako Svätý Duch pôsobí medzi nami.“

O svätom arskom farárovi Jánovi Vianneyovi sa hovorí, že nerozumel dobre učenej bohovede. Ale je isté, že chápal lásku svojho božského Učiteľa, smerujúcu k odpusteniu hriechov, a že práve Božia láska, Svätý

vysloví uvedené Kristové slová, ústami kňaza hovorí sám Kristus, večný Veľkňaz. Kňaz je len Kristovým nástrojom. Hovorí slová premenenia „v osobe Krista“, ako jeho tlmočník. Sv. Ján Zlatoústý to takto objasňuje: „Nie človek je ten, kto premieňa predložené dary na Telo a Krv Kristovu, ale sám Kristus, ktorý sa dal za nás ukrižovať. Kňaz, ktorý stojí a hovorí tie slová, je len zástupcom (Kristovým), a moc a milosť je od Boha. On hovorí: Toto je moje Telo. Toto slovo premieňa to, čo je predložené. A podobne ako slová: „Plodte sa a množte sa a naplňte zem“ (Gn 1, 28), hoci povedané len raz, predsa účinkujú v priebehu všetkých čias, dávajúc našej prírode moc na plodenie potomstva. Taktiež aj tieto slová raz povedané uskutočňujú dokonanú žertvu na každom oltári od toho času až doteraz a až do Jeho (Kristovho) opätovného príchodu“.

Premena chleba a vína na Telo a Krv Kristovu sa nazýva konsekráciou. Táto premena sa uskutočňuje neviditeľne a patrí k najväčším tajomstvám našej viery a žiaden ľudský rozum ju nemôže pochopiť. Premenené dary podľa našich zmyslov vyzerajú nezmenené, len sv. viera nám hovorí o dokonanom tajomstve.

Po každom premenení kňaz hlboko sa klania, čím prejavuje vieru v prítomnosť Kristovu pod eucharistickými spôsobmi. A veriaci na obe slová premenenia spievajú: „Amiň — Amen“, čo znamená: „tak je“, „nech tak bude“. Tými slovami vyjadrujú svoju vieru, že slová premenenia sú pravdivé a na oltári už nie je chlieb a víno, ale Telo a Krv Kristova.

Tu kňaz ihneď číta modlitbu „Pominajušči ubo... Keď si pripomíname...“ v ktorej pripomína prikázanie Pánovo „Robte to na moju pamiatku“ (Lk 22,19), aby na jeho večnú pamiatku bola opakovaná nekrvavá obeta. (Táto modlitba sa preto nazýva „anamnézou — modlitbou pamiatky“). Kristus, ihneď po premenení chleba a vína na Poslednej večeri, dodal: „Robte to na moju pamiatku“. Preto aj sv. Cirkev, dodržiava prikázanie Pánovo, ihneď po premenení spomína Kristovo prikázanie, a premenené dary prináša Bohu na pamiatku toho všetkého, čo Kristus urobil pre spásu ľudí. Toto bola vôľa Kristova, aby pamiatka o tom, čo on urobil pre ľudský rod, nezahynula a sa nestratila. Kristus chcel, aby jeho krvavá žertva na kríži bola opakovaná na oltároch nekrvavým spôsobom, „dokiaľ (znovu) nepríde“ (1 Kor 11,26), a to znamená až do konca sveta. Z toho vidíme, že každá Služba Božia je novým príchodom Božieho Syna, jeho novou Golgotou, jeho novým vzkriesením zmŕtvych, novým nanebovstúpením. Služba Božia, eucharistické žertvoprinášanie — to je pamiatka na celé dielo vykúpenia.

Avšak táto krátka modlitba po premenení „Pominajušči ubo... Keď si pripomíname...“ je nielen aktom pamiatky na Krista a jeho dielo vykúpenia, ale tiež — **aktom priniesenia Bohu Tela a Krvi Kristovej zo strany sv. Cirkvi**. Aktom žertvoprinášania zo strany Kristovej je moment premenenia eucharistických darov. Ihneď po premenení kňaz, keď pripomenul kríž, hrob, vzkriesenie atď., berie do svojich rúk sv. dary, trochu ich pozdvihuje hore, obetuje ich nebeskému Otcovi v mene všetkých ľudí. Pri tom hovorí hlasite slova: „Tvoja ot tvojich tebi prinosjašče o vsich i za vsja — Tvoje z tvojho tebe prinášame za všetkých a za všetko“. V týchto slovách je pojatý akt žertvoprinášania zo strany sv. Cirkvi. Tak ako slová premenenia vyslovoval kňaz namiesto samého Krista, ako jeho nástroj a jeho „ústa“, tak pri už uvedených slovách kňaz vystupuje v mene celej Cirkvi: ako jej tlmočník a delegát prináša nebeskému Otcovi posvätené dary. My nemáme nič vlastného, čo by sme mohli priniesť Bohu z vďaky za dobrodenia Jeho lásky. Preto, keďže nemáme nič svojho, prinášame mu jeho dary, teda Telo a Krv jeho jednorodeného Syna. Teda, slová „Tvoje z tvojho tebe prinášame za všetkých a za všetko“ treba chápať takto: „My ti, Bože, prinášame Tvoje dary za toto všetko, čo Kristus urobil pre našu spásu a z vďaky za toto všetko“.

A veriaci na slová „Tvoja ot tvojich“ spievajú: „Tebe pojem, tebe blahoslovím... Ospevujeme ňa, zvelebujeme ňa, ďakujeme ti, Pane, a prosíme ňa, Bože náš“.

Všetko tu povedané veľmi krásne objasňuje biskup našej eparchie, blahej pamäti Dionýz Ňaradi:

„Sú to tvoje dary, Bože, Otče. Dal si nám chlieb a víno pre náš život. Tvoj jednorodený Syn spomedzi premných Tvojich darov vybral si chlieb a víno a pod spôsobmi chleba a vína priniesol na Poslednej večeri svoje Telo a svoju Krv ako žertvu Nového zákona. Na jeho príkaz aj my teraz Ti prinášame posvätené a na obeť prinesené dary Tela a Krvi Ježiša Krista ako vďaku za kríž, hrob, vzkriesenie na tretí deň, nanebovstúpenie a sedenie po pravici, ako tiež za druhý jeho slávny príchod na tento svet. Otče nebeský! Za toto všetko Ti ďakujeme a Teba piesňami oslavujeme ako premúdneho a všemohúceho Stvoriteľa a Vládcu všetkých stvorení. Ďakujeme Ti, že si pre našu spásu dal svojho jednorodeného Syna. Modlime sa ti...“

V texte služby Božej tu ďalej vidíme, že v eucharistickom kánone nasleduje modlitba, ktorú liturgisti nazývajú „epikleza“, pretože v tejto modlitbe sa privoláva Svätý Duch na sväté dary. Z obsahu tejto modlitby vidíme, že: 1. epikleza je privolaním Svätého Ducha na dary, 2. toto privolanie má za účel premenenie sv. darov, 3. má tiež za cieľ blahodarné následky posvätených darov u tých, ktorí budú prijímať. Epiklezu nachádzame už v dokumentoch z tretieho storočia, takže, keby nebola apoštolského pôvodu, určite pochádza z popoštolských čias. Tiež sa nachádza v komentári liturgie sv. Cyrila Jeruzalemského (+ 386). Teda, takmer vo všetkých východných liturgiách po Kristových slovách nachádzame privolanie Svätého Ducha, aby zostúpil na dary. Ako z liturgického textu vidíme, epikleza je doplnením, rozvinutím a pokračovaním aktu posvätenia. Nemožno ju preto vyrvať z liturgického kontextu a objasňovať odtrhnuto neberúc ohľad na jej organický zväzok s Kristovými slovami. Tým viac nemožno epiklezu vypustiť z liturgie. Máme sa držať textu Služby Božej tak ako je schválený Cirkvou. Avšak čo sa týka tropára „Hospodi, iže presvjataho Tvojeho Ducha...“ — tento tropár bol prenesený do Služby Božej z bohoslužby zvanej „Časy“ (z tretieho Časa) až v 14.—16. storočí, teda je doložkou novšou. Preto túto modlitbu Gréci vynechali a tak isto už sa neuvádza v našich novších vydaniach liturgikonov. (My tu nerozvádzame otázku epiklezy, pretože je to otázka nie liturgická, ale dogmatická. Kňaz našej eparchie dr. M. Russnák vydal o tom knihu „Epiklezis“).

SVÄTÍ OTCOVIA SVÄTÝ BAZIL VEĽKÝ

Životopis sv. Bazila Veľkého, arcibiskupa v Cézarei Kappadockej sme uviedli v 1. čísle Slova za rok 1982. Preto tu uvedieme len jeho spisy, ktoré sa zachovali do našich čias. Podľa terajšieho meradla Spisy sv. Bazila Veľkého obsahujú tri zväzky, každý zväzok po 500 strán tlačenej knihy normálnej veľkosti. Ich obsahom sú: Kázne o stvorení sveta, — Kázne na žalmy, — Objasnenie knihy proroka Izaiáša, — Päť kníh proti Eunomiovi /proti arianizmu/, — O Svätom Duchu, — Mravné pravidlá, — Kázne, — Rehoľné pravidlá, — Listy rôznym osobám, z ktorých sa zachovalo 365.

Čítajme a zamyslime sa nad slovami sv. Bazila Veľkého, ako hovorí i k nám:

Moji bratia!

Považujem za potrebné dať vám rady, ktoré považujem za najlepšie. Som si istý že sa vám zídu, len čo ma počujete.

Sluší sa milovať všetkými silami a snažiť sa získať to, čo v snažení po večnom živote môže nám pomôcť. A to, čo nám v tom nepomáha, sme povinní odhadzovať ako niečo neužitočné.

Keby niekto rečou zobral a zhromaždil spolu všetky ľudské dobré odkedy sú ľudia, presvedčil by sa, že všetko to sa nemôže zrovať s najmenšou čiastkou večných bláh.

Kresťanstvo v podstate — to je nasledovanie Ježiša Krista v jeho ľudskej prirodzenosti v povolani každeho. Každý skutok a každé slovo nášho Spasiteľa Ježiša Krista — je zákon zbožnosti a čnosti. Preto sa aj stal človekom, aby nám ukázal ako na obraze zbožnosť a čnosť, aby podľa svojich síl každý a každá nasledovali ten pravzor.

Duch, ho užívať, hľadávajúcim spovedníkom a kázateľom.

Sv. Vincentovi Ferrerovi raz povedali, že ho chce počuť bretónsky vojvodca. Sv. Vincent prišiel do chrámu a kázal... Na druhý deň znovu prišiel a kázal. Tentoraz však kázal tak, že poslucháči boli úplne dojatí. Pýtali sa ho, prečo dnes kázal tak dojímavovo. Sv. Vincent povedal: „Včera kázal Vincent, dnes Duch Svätý.“

Poľský básnik Zigmund Krušinský vraví: „Nech sa duša tvoja ako rovina položí — vtedy bude prúdiť do nej duch Boží“.

Naklonení a otvorení Svätému Duchu, zachytávajúme každý závan jeho milosti, aby prebýval s nami, aby nás silil — po všetky dni, až do skončenia sveta. Prosme ho o to slovami tajomstva: „Duchu Svätý, pravý Božé náš, posilni nás vo svätej viere a vo vernosti Kristovej Cirkvi“.

František Dancák

KONTAKT S BOHOM

Každé naše stretnutie so známymi oživuje v nás spomienky na naše stretnutia. Často majú rôzne formy, ako napr.: prosba, vďaka za prejav pozornosti, ale i príležitostná oslava. Podobné stretnutie mal Ježiš s malomocnými. Ti zaiste Ježiša poznali alebo o ňom dobre počuli, lebo volajú k nemu s vierou a skoro slovami istoty: „Pane, Ježišu, zmiluj sa nad nami“ (Lk 12, 13).

Malomocní teda prosili. Bola to jedná zo základných črt modlitby, kde naša myseľ a srdce začínajú rozhovor s Pánom Bohom.

Boh nám nedal v našom živote nič cennejšie ako modlitbu. Nič nevie lepšie uspokojiť človeka v núdzi i v radosi ako modlitba vyvierajúca z úprimného srdca. Nič nás pevnejšie neodpúta z pozemského sveta, ako keď s čistým srdcom sa obrátime k tomu, ktorý je Pánom celého sveta. On chce, aby sme vo všetkom, v čom máme núdzu, obrátili sa k nemu: „Ale aj ja vám hovorím: Pýtajte si a dajú vám; hľadajte a nájdete; klopte a otvorí vám“ (Lk 11, 9).

Apoštolí, keď sa blížil život Ježiša ku koncu pozemského života, cítili, že sa blíží pre nich katastrofa. Začali sa obávať o svoju budúcnosť. A tu Ježiš začína pre nich nepochopiteľnú vec. Učí sa ich modliť. Nedáva pozemskú vládu, ani vojsko, ale duchovnú silu. Chce, aby dostali istotu, silu, pomoc a odvahu práve v modlitbe: „Lebo všetko, o čo budete prosiť v modlitbe s vierou, dosiahnete“ (Mt 21, 22). Na inom mieste hovorí: „Veru, veru, hovorím vám, keď budete v mojom mene prosiť o niečo Otca, dá vám to“ (Jn 16, 23). Teda chce, aby sme prostredníctvom modlitby — hoci aj krátkej prosby — spojili sa s Bohom.

Všetko, po čom človek túži na tomto svete, je dvojakého charakteru: materiálneho a duchovného.

Ľudia vo svojej slabosti viacej túžia po materiálnych hodnotách. Zoberme len príklad malomocných. Desiatí boli uzdravení, ale len jeden sa prišiel poďakovať. Ostatní? Išli ihneď v radosi za životom svojho pozemského sveta. Chceli dobehnúť to, čo

v chorobe zameškali. Nadobudnúť majetok a radovať sa z toho, čo si nadobudnú.

Človek však by sa mal viacero uspokojíť s Božou vôľou. Vo svojej usilovnosti na zemi by nemal prestať tam, kde už má všetko pre pozemské blaho, ale pokračovať v úsilí po dosiahnutí večného cieľa. Veď pri našom spasení nebude Boh brať do úvahy naše pozemské postavenie: či som bohatý, alebo chudobný, či som chorý, pekný a pod. Rozhodne bude veľa znamenať tá skutočnosť, že koľkokrát som nadviazal prostredníctvom modlitby kontakt s Pánom Bohom.

Konečným cieľom našej modlitby je blaho duše tu na zemi, ale aj v nebi. Veď aj Spasiteľ sa veľa modlil. Modlitbou povoláva apoštolov. Jeho verejné účinkovanie je ako modlitba a tiež aj samotné utrpenie. Modlil sa, hoci to sám nepotreboval, ale modlil sa za nás a tiež, aby nám dal príklad. Určite aj jeho modlitba priviedla lotra na kríži k ľútosti a pokániu.

Keď mučili ohnom pápeža Alexandra I., Aurelián sa ho opýtal, prečo mlčí? Odpovedal: „Hovorím s Bohom a preto nemôžem hovoriť s ľuďmi“.

Tento spôsob modlitby a veľkého sústredenia myšlienok skúsili už mnohí pred nami. Pre mnohých to bol darom vypočutia, pre iných trpezlivosťou a útechou. A čo pre nás?

Skúsme sa úprimne modliť a nájsť pravý kontakt s Pánom Bohom. To bude pravé šťastie ukazujúce smer k večnosti.

Pavol Dancák

OTEC PATRÍ RODINE

Ignác bol krásne urastený šuhaj. Bol milý, vedel sa ku každému vľúdne prihovoriť, požartovať a tak obrátiť pozornosť na seba. Bol šikovný. Majster v dielni si zavše pochvaľoval jeho prácu a kládol ju za príklad iným. Ale ešte viac si zarobil na fuškách. Rozumel všeličomu. Jednému opravil vodovod, druhému elektrické vedenie, zas inému plynový sporák. Záujem o neho bol veľký. Ako sám hovorieval, šiel na dračku. Keby nebol jedol a nespál, bol by mal práce dosť. Škoda len, že pri tých fuškách naučil sa i piť. Každý zákazník mu nalieval, a to štedro, len aby čím skôr prišiel a urobil požadovanú prácu. Ignác sa chcel ukázať pred priateľmi. Rozkázal im fľašu, i dve. I sám sa pritom potrudzil. To však dievčatám neprekázalo. Hovorievali: Má z čoho, môže si dovoliť.

Ešte väčšmi sa o neho začínali dievčatá zaujímať, keď začal stavať nový moderný dom, akému nebolo na okoli páru. Pomáhať mu chodili nielen príbuzní, ktorých povolával, ale aj dobrovoľníci, na ktorých vôbec nepočítal. Raz to bol otec dievčaťa, čo by sa bola rada dostala pod čepiec, inokedy brat. Ľudia z nich robili žarty a nechýbali ani uštipačné poznámky. Všetci hádali, ktorá bude tá šťastná, čo bude bývať v novom dome. Ale neuhádli, lebo Ignác si priviedol dievča z ďalšej dediny — Amálku. Amálka s ním bola šťastná, no čoskoro zbadala, že priveľa pije. Spočiatku sa mu to neodvážila vyčítať. Často jej sebavedome prízvukoval:

— Priviedol som Ťa ako kráľovnú,

Preto staň sa nasledovníkom Krista a nie Antikrista; Boha a nie Božieho odporcu; Milosrdného a nie zlomyseľného; Ľudomila a nie nepriateľa ľudí.

Nasleduj tých, ktorí žijú sväto, zapisuj si v srdci ich vzory.

Keď chceš poslúžiť, poslúž v mene Kristovom. Veď On povedal: "Čo ste urobili jednému z týchto mojich najmenších bratov, mne ste urobili" /Mt 25/. Či nakrmiš chudobných, či potešíš smutných, či podáš ruku pomoci núdznemu, či poslúžiš chorým, — Kristus všetko prijme pre seba.

Ešte sa nezriekol seba, kto si želá, aby sa splnilo to, čo sa jemu páči.

Ešte nenechal svetské veci, koho sa drží úžitok alebo ľudská sláva. Zriecť sa seba — znamená zabudnúť na všetko, čo sa, pominulo a odstúpiť od svojej vôle.

Vidíš toto nebo, aké je krásne, aké je veľkolepé? Či vidíš zem, aká je priestranná? Či vidíš to všetko, čo na nej môžeme obdivovať? Avšak nič z toho všetkého sa nevyrovná šťastiu spravodlivých! Pretože toto všetko sa pominie a naše blahá ostanú večné!

Možno to, čo chcem povedať, bude sa ti vidieť divným, a predsa — je to pravda: Keď rozdelíme bohatstvo tak, ako káže Pán, zostane nám, a keď si ho necháme pre seba, — prejde k inému. Keď ho chrániš, — nebudeš ho mať. Keď ho rozdelíš, nestratíš ho. Ty svoje dobrá vopred posieľaš do neba, keď ich dávaš úbohým, a u Boha nájdeš znovu všetko s veľkými percentami.

Lebo hoci niektorí vo svojom živote nazhromaždili nespočetné množstvo zlata, to zlato nebude ich majetkom navždy.

Modlitba — to je prosba o dar, ktorú veriaci nesie k Bohu. A tú prosbu my nevyslovujeme len ústami. Nemyslíme si, že Bohu až slovami je potrebné niečo pripomínať, naopak, Boh aj bez našej prosby vie, čo potrebujeme. Čo teda chceme týmto povedať? To, že naša prosba nemá byť vo zvukoch, pretože sila modlitby je skôr v citoch duše a v čnostných skutkoch celého nášho života.

Preto, keď sa začínaš modliť, nechaj seba, nechaj zem, prejdi do neba, nechaj každé viditeľné a neviditeľné stvorenie, začni velebiť Boha, ktorý všetko stvoril.

Nepros majetok, ani ľudskú slávu, ani moc, ani nič, čo je pomínutelné. Pros Božie Kráľovstvo a On ti dá všetko potrebné pre telo, ako to sám Pán povedal: „Hľadajte teda najprv Kráľovstvo Božie a jeho spravodlivosť, a toto všetko vám bude pridané“ (Mt 6, 33).

Nepoznanie Boha — to je smrť duše.

Stále pamätať na Boha — je vec zbožná. A pre dušu, ktorá Boha ľúbi, to nie je ťažké.

Nie je menej ťažko byť mužným a silným uprostred trápení, ako i v dobrých dostatkoch nestratiť hlavu.

Pokúšiteľ hovorí: „Dnešný deň mne, zajtraš — Pánovi!“ A Pán, naopak, hovorí: „Dnes počúvni môj hlas!“

Keď sa chceš spojiť s Bohom a stať sa jeho adoptovaným dieťaťom, prečo páchaš to, čo mu je odporné? Prečo zneuctuješ jeho prikázania?

Daj pozor, aby si páchajúc hriechy v nádeji, že ti budú odpustené, nenakopil ich nadmieru a tak nedosiahol ich odpustenie!

Mŕtveho nekorunujú! Nikto nie je spravodlivý preto, že už nemá sil hrešiť! Byť zdržanlivým v starobe, — nie je žiadna zdržanlivosť, je to radšej nespôsobilosť k roztopašnosti.

Dokiaľ máš silu, premáhaj hriech rozumom! Lebo v tomto je čnosť: odvrhnúť zlo a robiť dobro.

Zanechať zlo — toto samo v sebe ešte nezasluhuje ani pochvalu, ani hanu. Keď zanecháš svoje hriechy pre vek, vtedy za to treba ďakovať tvojej starobe. Avšak my chválime len tých, ktorí sa stali dobrými dobrovoľne, a nie tých, ktorých príroda prinútila zanechať zlo.

Daj si pozor, aby si nemusel oplakávať svoje hriechne správanie vtedy, keď ti už pokánie nepomôže.

Kto ti určil medzu života? Kto Ťa utvrdil, že sa dožiješ neskorej staroby? Kto sa za teba tak iste zaručí, čo sa týka budúcnosti? Azda nevidíš malé deti, ktorých berie smrť? Azda nevidíš, že medzi

nami už niet tých, ktorí boli v sile a rozkvyete života? Život nemá akúsi zhora pridelenú mieru.

V prítomnosti Sudcu, ktorého očakávame a ktorý s istotou príde, sám pred sebou zakryješ nebeskú slávu a odkryješ neuhasínajúci oheň—peklo s jeho trestami a strašnú večnosť múk, namiesto dlhého a šťastného života. Nemysli, že ťa straším akýmisi vymysleninami, ako matka a pestúnka straší malé deti vymyslenými rozprávkami, keď plačú alebo vystráajú. Na základe evanjeliového zjavenia máš vedieť, že ani jedno písmenko, ani jedna čiarka sa nezmení.

Za chvíľku hriechnej rozkoše trpím večné muky!

Božie súdy sú spravodlivé! Volali ma a ja som neposlúchol!

Brat môj, alebo sa boj pekla, alebo sa snaž dostať sa do neba!

Uč sa žiť podľa Evanjelia: krotiť oči, krotiť jazyk, vládnuť nad telom, uskromňovať ducha, byť čistým srdcom, krotiť v sebe hnev.

Keď ťa nenávidia, — ty miluj! Keď ťa prenasledujú, — ty trp. Keď ťa hrešia, — ty požehnávaj.

A čo dobré je ľahké? Ktorý leňoch zanechá po sebe pamätník víťazstva? Či korunujú niekoho z tých, ktorí svoj čas prežívali v zábove?

Brat môj, buď presvedčený, že nie ten je dokonalý, kto dobre začal, ale ten, kto dobre skončil. Len toho prijal Boh.

Keď podľa svojich síl premôžeš jednu vášň, prejdi k premáhaniu druhej; tak postupne premôžeš všetky vášne, lebo rozkoš má jedno meno, avšak rôzne predmety.

Daj dobrý pozor, aby si nemárnil čas; uteká a nečaká na toho, kto mešká. A ako nemôžeš zmeniť tok rieky, tak i čas, ktorý beží prírodným tokom, nemožno zastaviť alebo navrátiť, iba využij ten, ktorý ešte nastal.

Po ukončení života už niet miesta na dobré skutky.

Keď utekáš z úzkej cesty, ktorá vedie k spásu a vydávaš sa na širokú cestu hriechu, bojím sa, aby si, idúc ňou až do konca, nezašiel i na to miesto, kde sa tá cesta končí.

Poznaj samého seba — kto si? Dobré poznanie samého seba stane sa ti sprievodcom k poznaniu Boha.

Neobdivuj peniaze, slávu a moc! Nehodnot tak vysoko všetko to, čo ti slúži v tomto dočasnom živote, aby si, starajúc sa len o to, nezanedbal svoj vyšší život.

Nelipni k smrteľnému, akoby k večnému, a nepohrdaj večným, akoby pominuteľným!

Avšak daj pozor na seba, a to na svoju dušu! Ju ozdobuj, o ňu sa staraj, aby si z nej odstránil všetku špinu, ktorá sa jej chytá po každom hriechu, ale ozdob ju a vyjasni ju všetkou krásou čnosti! Nepozerať na telo, pretože sa minie! Dbaj o dušu, pretože je nesmrteľná!

Spytuj si veci svojho života každého dňa, porovnaj ich s predošlým dňom a tak pracuj nad opravou. Daj na seba pozor, aby si poznal zdravie a chorobu duše! Neprestávaj spytovať si svoj život, či ide podľa prikázaní!

Prestaň vyhľadávať chyby druhých, nedovoľ svojim myšlienkam, aby sa zamestnávali cudzími nedostatkami, ale daj pozor na seba, to znamená, obráť oko svojej duše na vlastné nedostatky!

Nesúď úpadky iných! Je spravodlivý Sudca, ktorý „každému odplatí podľa jeho skutkov“ (Rim 2, 6).

Pokánie — to je spása, a neznalosť pokánia — smrť.

Zotrúvať v chybe to je znak, že sa nekajame.

Po počiatku má nastúpiť ochotný postup v čnosti.

Dbaj o veľké čnosti a nezanedbávaj ani malé!

Snaž sa o dokonalý život!

Zbieraj čo najviac zásluh, aby si v čas núdze našiel skryté poklady!

Nikto rozumný nebude pyšný ani pre svoju múdrosť, ani pre silu či krásu tela, ani pre iné veci.

Zapamätaj si tieto dve veci: aby si sa nepovažoval za niečo veľké, ani niekoho iného nestaval nižšie od seba.

Počkaj na koniec života, — vtedy dostaneš patričnú odmenu.

jednu tehlu na môj palác nepoložila si ani ty, ani tvoji príbuzní. Len jedno od teba žiadam, aby si mi nič nerozkazovala. Chcem byť svojim pánom.

Ale Ignácova pijatika bola čoraz zrejmejšia. Vracal sa neskoro a zavše bol podgurázený. V dedine sa stal stredom pozornosti najmä dievčat, čo na neho malý záľusk, Amálka zas terčom zjavnej závidosti. Amálka nevydržala a bojzljivo mu povedala:

— Zlatý môj, neopíjaj sa.

— Pozri sa, — osopila sa na ňu jeho matka Hanuša — z kutice ju priviedol do paláca a teraz mu chce rozkazovať. Tvoj otec nemôže piť, lebo by vašu kuticu prepil za deň. Ale môj syn má z čoho, nech si dovoľí.

— Narodí sa nám dieťa, — obrátila sa Amálka prosebne na manžela.

— Tak mu vystrojím kráľovské krstiny, — skočil jej do reči sebavedome Ignác — máš všetko, čo potrebuješ, naše dieťa bude mať tiež. Ale o sebe chcem rozhodovať sám.

— Len aby sme práve teba nestratili, — podotkla Amálka.

— Ha, ha, ha, — rozosmiala sa Hanuša — veď to je železná fajta a nie taká dengľavá ako vaša.

Amálka porodila synčeka Matúška. Otec mu ozaj pripravil bohaté krstiny, na ktoré sa zišla celá jeho i jej rodina. Ale mladá mamička by si bola najradšej zaplakala, keď videla opitého manžela, ako sa chvasta pred všetkými.

Po Matúšovi prišiel Martinko a tak Danko. Chlapci rástli, mamička sa o nich vzorne starala. Boli vždy ako zo škatuľky. Pekne vyobliekani, čistí a slušní. Otecko pracoval, peniaze donášal, ale pritom pil. Najradšej vyseďoval v krčme dlho do noci. Keď sa vrátil, deti už spali. Len žena ho musela čakať. Keď už deti boli väčšie, raz v nedeľu odpoľudnia Ignác sa chystal do krčmy, Danko mu objal nohu, Martinko ho chytil za ruku, Matúško sa postavil pred neho a rečie:

— Otecko, poď s nami na prechádzku. Aj Slavkov otecko chodí na prechádzku so sestričkou i mamičkou. Hovorí im rozprávky, baví sa s nimi. Poď aj ty s nami.

— Slavkov otec je baba — odsekol otec — poriadny chlap má miesto v krčme. Na prechádzku s deťmi majú chodiť mamičky. A už zmiznite, lebo vás naraťem, hoci by to zasľúžila mamička. Nestačí jej, že sa v práci zdieram, dávam jej peniaze, chcela by ma ztročiť.

— Vôbec nie, — protestovala Amálka, ale chcem, aby si patrila rodine a nie pálenke, ktorá ťa zničí.

Ignác na ňu pozrel s úsmeškom, mávol rukou a nevrlo povedal:

— Babské reči — a už sa poberal do krčmy.

Amálkino tušenie sa splnilo. Ignác začal slabnúť, blednúť, cítil čoraz väčšie bolesti, až to ďalej nevydržal. Šiel k závodnému lekárovi, ktorý ho prezrel a stroho povedal: Pečeň. Vy-písal mu listok do nemocnice. V nemocnici sa podrobil podrobnému vyšetreniu. Výsledkom bolo konštatovanie primára, že je to vážny stav a liečba potrvá dlhší čas. Alkohol už nesmie požívať do smrti a musí za-

chovávať prísnu diétu. Toto razom zmenilo jeho zmýšľanie. Ihneď sa mu zdalo samozrejým, že otec patrí rodine. Nepochyboval najmenej o tom, že manželka mala pravdu. Ako dobre mu radili deti, keď ho ústami Matúška prosili, aby šiel s nimi na prechádzku. Zdalo sa čudným, ako to mohol popierať a tvrdiť pravý opak toho všetkého. Áno, otec patrí rodine, nie pálenke. Utvrdila ho v tom i návšteva jeho suseda Mirka, ktorý došiel s manželkou a dvoma deťmi. Dcéрку Moniku držal na rukách, synček Slavko sa túžil k nemu. Keď jch Ignác zbadal, vyhrkli mu slzy z očí.

— Neplač, — potešoval ho Mirko, — vyľiečiš sa, vrátiš sa domov a bude dobre.

— Bárs by si mal pravdu, — odvetil dusivým hlasom. Ale žiaľ ho neprechádzal, keď si uvedomil, že aj on sa mohol teraz tešiť so svojou rodinou na prechádzke a vlastnou vinou je pripútaný k posteli v nemocnici.

A mal pravdu, lebo Ignácov stav sa stále zlepšoval, až ho poslali domov. Primár mu však nariadil nedotknúť sa alkoholu a držať prísnu diétu. O diétu sa Amálka postarala. Horšie to bolo s pálenkou, za ktorou ho to tiahlo do krčmy. Musel podniknúť urputný boj sám so sebou. Zišlo mu na um, ako túžil byť so svojou ženou a deťmi, keď mu hrozila smrť. Akým bofávnym mu bolo vedomie, žeby jeho deti zostali sirotami bez otca. Rozhodol sa, že sa bude usilovať celkom patriť svojej rodine. A vskutku tak robil. Keď pri krčme vystúpil z autobusu, odvrátil zrak od krčmy a ponáhal sa domov. Tam ho už netrpezlivo čakala žena a deti. A čo len vkročil do kuchyne, deti sa ponáhľali k nemu. Najmladší mu vyskočil na kolená, dvaja starší sa túlili k nemu a manželka pri sporáku prekypovala radosťou. No najšťastnejší bol sám Ignác. Bol presvedčený, že našiel liek proti svojej pijatike. Nemýlil sa. Čím viac sa venoval svojej rodine, tým menej ho tiahla ffaša, tým lepšie sa cítil. Až nakoniec čudoval sa sám sebe, ako mohol dávať prednosť začudenej krčme pred svojim útulným domom, hrešiacim a nadávajúcim pijanom pred svojou vernou manželkou a zlatými deťmi, ktoré ho tak majú rady. To bola jeho záchrana a radosť jeho rodiny.

Otcovia usilujte sa celkom patriť svojej rodine. To je bezpečná cesta šťastia pre vás a radosť pre vašu rodinu.

Dr. Ján Bubán

Z KREŠŤANSKÉHO SVETA

● „Otvorte bránu Vykupiteľovi“ — týmito slovami sa začína pápežský dokument, bula, ktorú Ján Pavol II. potvrdil 6. januára t. r. Dňa 25. marca o 17. hodine Ján Pavol II. slávnostne otvoril Svätú bránu vatikánskej baziliky, a tým otvoril Svätý rok vykúpenia.

● Koncom januára prijal Svätý Otec v aule Pavla VI. 10 000 talianskych učiteľov, pracujúcich v katolíckych školách. Na audiencii bol prítomný aj rímsky vikár kard. Ugo Poletti.

A do tých čias buď spokojný s posledným miestom, vtedy prijmeš prvé.

Kristus hovorí, že tratiť odmenu u Boha ten, kto seba sám dobrovoľne povyšuje pred ľuďmi a robí dobro tak, aby ho videli. Spasiteľ hovorí: „Už majú svoju odplatu!“ (Mt 6, 2). Preto nerob si sám sebe škodu želaním skvieť sa pred ľuďmi!

Keď Boh je ten, ktorý všetko dokonale vie, dbaj o slávu v Boha, On odmeňuje kráľovsky.

Keď myslíš, že si urobil niečo dobrého, ďakuj za to Bohu. Ale nevynášaj sa tým nad blížneho!

Keď vidíš, že tvoj blížny hreší, nepozeraj sa len na ten jeho hiech, ale pomysli si, že on urobil alebo robí i niečo dobrého.

Neodpláčaj sa zlom za zlo. Daj pozor, aby si sa nestal kopijou zločinca, odzrkadľujúc na sebe jeho podobu!

Hrešenie — je niečo škaredé! Daj pozor, aby si to nepáchal! To, že to robia iní, nemôže ťa ospravedlniť!

A či je niečo nerozumnejšie ako zlosť!

Niet nič dôležitejšieho od duše, za ktorú Kristus zomrel.

Navštevuj tých, ktorých sa dotkol akýsi bôľ a nikdy nikým nepohrdaj.

Nedovoľ, aby niekto iný vykonával za teba tvoje povinnosti, nedaj od seba zobrať svoju odmenu.

Teš sa z každého dobrého skutku blížneho a za neho oslavuj Boha.

V každej veci, hoci by vyzerala i nedôležitá, chraň sa ľahkomyseľnosti, rob všetko ako pred očami Božími.

Terajší čas je časom pokánia a odpustenia hriechov a v budúcom veku spravodlivý súd odmeny.

Kajúcnikom nevystačuje k spáse len viac nehrešiť, sú im potrebné aj plody dôstojné pokánia.

Po odchode z tohto zemskeho života už niet miesta pre dobré skutky.

Ako povedal Pán, prvé a najväčšie prikázanie v Zákone — milovať Boha celým srdcom; a znak lásky — dodržanie prikázanií.

Cti a velebí Boha, kto vykonáva Jeho vôľu; a zneuctieva Boha, kto prestupuje jeho prikázania.

Znak Kristových učeníkov — vzájomná, jedného k druhému, láska v Kristovi.

Vyznávať nášho Pána Ježiša Krista a jeho náuku treba bez strachu a hanby a odvážne.

Nesluší sa pochybovať o tom, čo povedal Pán, ale treba prijímať všetko povedané v presvedčení, že každé slovo Božie je pravda. Kto neverí Pánovi v malom, ten tým viac neverí vo veľkom.

Následok hriechu je smrť. Následok Božieho prikázania — život večný.

Božie prikázania treba zachovávať nie preto, aby sme sa páčili ľuďom alebo nejakej inej, ale vždy treba mať za cieľ vykonať vôľu Božiu a Boha zvelebiť.

Pre večný život je nevyhnutné prijímanie Tela a Krvi Kristovej. Ten, kto pristupuje k sv. prijímaniu bez toho, aby chápal úmysel, prečo sa dáva prijímanie Tela a Krvi Kristovej; nemá z toho úžitok; a ten, ktorý prijíma nedôstojne, je odsúdený.

Treba byť milosrdným a štedrým. Kto nie je taký, je odsúdený.

Netreba sa vadiť a mstiť, ale podľa Božieho prikázania, nakoľko je len možné, so všetkými treba byť v zhode.

Láska k Bohu je nevyčerpatelný poklad. Kto ho má, ten je bohatý. Kto ho nemá, ten je úbohý.

● Dramatickou výzvou — výstrahou pred nebezpečenstvom atómovej vojny — sa skončili vo Viedni porady predstaviteľov náboženstiev a vedy, ktorí sa tu zišli z celého sveta na pozvanie kardinála Fr. Königa. V záverečnom vyhlásení stretnutia uverejnili plamennú výzvu o mier vo svete, o mier, zhodujúci sa s posolstvom lásky, ktoré charakterizuje všetky náboženstvá.

● Po prvý raz v dejinách má prehovoríť pápež v kostole o Martinovi Lutherovi. Má to byť príhovor Svätého Otca Jána Pavla II. v evanjelickom rímskom kostole Kristovom pri príležitosti 500. výročia narodenia Martina Luthera. Presný dátum ešte nie je známy. Protestantov v Taliansku je asi 180 tisíc.

● Medzi väzňami, ktorí trpia v ju-

SVÄTÉ PÍSMO O BOHU

Stvorenie človeka

Sväté písmo o stvorení človeka nám podáva to, čo nám zjavil Pán Boh. My v to veríme. Teraz sa pozrime ešte na rôzne domnienky v tejto otázke:

1. Je mienka, čo sa týka pôvodu tela prvých ľudí, že toto Boh neurobil z hliny, ale použil nerozumnú živú bytosť, konkrétne akési zvieratá, ktorému stvoril rozumnú dušu a tak sa stalo človekom. Toto tiež je jedna z teórií vývoja. Avšak zvierací pôvod ľudského tela odporuje slovám Svätého písma. Totiž Sväté písmo hovorí, že človek tým sa stal živou bytosťou, že Boh vdýchol do jeho nozdier dych života (Gn 2,7), — teda predtým nežil — a jeho žena Eva bola stvorená z jeho rebra, čo zdôrazňuje aj sv. Pavol: „Nie muž je zo ženy, ale žena z muža“ (Kor 11,8). Teda dôstojnejšia a pravdepodobnejšia je mienka, že ľudské telo bolo priamo utvorené z neživej hmoty. Hoci je podobnosť medzi telom ľudským a telom niektorých zvierat, nemožno z toho uzatvárať, že k stvoreniu človeka použil Boh telo takého zvierata. Hovorí proti tomu i náuka o vzkriesení, že duša sa spojí s hlinou, na ktorú sa jej telo zmenilo, a ihneď vytvorí z nej svoje vlastné telo. I neskoršie biblické knihy hlásajú bezprostredný pôvod človeka zo zeme rukou Božou. Nemalo by zmyslu toto opakovanie a zdôrazňovanie pôvodu človeka zo zeme, keby bol človek povstal transformáciou zvierata.

2. Je ešte teória evolúcie — rozvoja. Táto teória hovorí, že život povstal sám od seba a človek v priebehu miliónov a miliónov rokov sa vyvinul pod vplyvom fyzicko-chemických síl a okolností z prvejlivej bytosti zvanej monery cez morských chrobáčikov, ryby, plazov, vtákov, živočíchov, opíc, poľopíc a tak cez neprehľadný rad organických živočíchov dozrel v človeka. Teda človek povstal zo zvierata, čo vidieť z toho, že človek a zvieratá majú tie isté organizmy, ten istý život a tú istú smrť. Prví ľudia žili podľa tejto teórie na stromoch, potom sa im zapáčilo žiť na zemi a zošli zo stromov. Teda človek je potomkom gorily, šimpanza, orangutana a opice dlhorukej. Toto tvrdil Haeckel, Charles Darwin a niektorí iní tvrdili, že človek nepochádza z terajších opíc. Terajšie opice sú ľuďom len bratanci a sesternice. A Robert Chambers učil, že človek povstal z akési veľkej žaby, ktorá neskôr vyhynula. Teda, ešte pred niekoľkými desaťročiami hlásal, že človek pochádza z opice bolo moderné a sa považovalo za prirodopisnú pravdu. Samozrejme, bola to len teória, pretože hlásatelia tejto teórie na svoje tvrdenie nemali žiadne dôkazy. Preto najprv začali hľadať v rade opíc akési prechodné tvary medzi opicou a človekom. Avšak v celom ľudstve nenašli ani národy, ani jednotlivcov, ktoré by mohli byť zoologicky označené za prechodné tvary medzi opicou a človekom.

Vtedy sa obrátili na paleontológiu, — to znamená, že začali hľadať vo vrstvách zeme kosti tých prechodných tvarov. Je samozrejme, že keby teória evolucionistov bola správna, takýchto ostatkov by sa malo v zemi nachádzať veľké množstvo. A tak nastali celé senzácie:

Roku 1854 Fuhlrott v doline neandertskej (na východ od Düsseldorfu) našiel časť lebky, ramena a stehna. Niektorí vedci mysleli, že táto neandertálska kostra je prechodným tvarom medzi opicou a človekom a nazvali ju „homo primigenius — pôvodný človek“ a tvrdili, že žil pred 200-300 tisíc rokmi. Avšak kongres paleontológov, ktorý zasadal v Bruseli, konštatoval, že ten „neandertálsky“ ľudský tvor žil v Európe v časech rímskeho impéria, je aj teraz v Austrálii a veľa ľudí aj teraz má lebku neandertálskeho tvaru, čo kongres vedcov konštatoval na niekoľkých osobách v samom Bruseli.

Roku 1856 boli nájdené skameneliny veľkej opice a túto kosť ihneď nazvali „Driopithecus“ a vyhlásili ju za prechodný tvar medzi opicou a človekom. Avšak vedci dokázali, že táto opica stojí nižšie ako terajšie opice a od človeka je viac vzdialená ako terajší šimpanz, teda k predkom človeka nepatrí.

Roku 1868 v jaskyni Cro-Magnon našli niekoľko kostier a tento tvar kostry nazvali „Cro-Magnon“. Znovu tvrdili, že je to hľadaný prechodný tvar. Avšak potom sami darwinisti vyhlásili, že tento tvar nemohol byť prechodným medzi opicou a človekom.

Roku 1891 holandský lekár Dubois na ostrove Java našiel hornú časť lebky a neskôr, asi 15 metrov od toho miesta ešte našiel tri zuby a kosť zo stehna. Evolucionisti znovu tvrdili, že toto je ten prechodný tvar a nazvali ho „pithecanthropus erectus — ľudoop vzpriamený“ — (pithecus — opica, anthropos — človek, erectus — vzpriamený). Avšak vedci dokázali, že tie kosti patrili opici, ktorá nevedela chodiť vzpriamene. A medzinárodný kongres prírodovedcov roku 1895 vyhlásil, že pithecanthropus nie je spojovacím tvarom medzi opicou a človekom.

Roku 1911 v Anglicku Dawson našiel ostatky lebky, dolnú čeľusť a nazval ju „Eoanthropus — zornica ľudstva“. Tvrdil, že je to prechodný tvar medzi opicou a človekom. Avšak vedci dokázali, že tá lebka patrí k neandertálskym tvarom, ktorý žil v rímskych časoch.

Ukázali sme na najhlavnejšie vykopávky, hoci antropológovia našli ešte veľa kostier. Avšak ani na tých, ani na ďalších nenašli žiadne znaky prechodu z opi-

hokórejských žalárov, väzni tamojší diktátorský režim aj 13 kňazov.

● Vo vyhlásení, ktoré schválila Biskupská konferencia Anglicka na svojom jesennom zasadaní, zaujali anglickí biskupi stanovisko ku zvyšovaniu výdavkov na zbrojenie v rôznych krajinách a nazvali tento fakt najväčším škandalom sveta. Anglickí biskupi zdôrazňujú, že vydávanie obrovských súm na zbrojenie v súčasnom svete, v ktorom tri štvrtiny ľudstva žijú v nedostatku, ba vo vyslovenej núdzi, vo svete, keď 160 tisíc osôb umiera denne bezprostredne alebo v dôsledku hladu, je brutálnym porušovaním práv človeka.

● Maďarská vláda sa rozhodla dať zreštaurovať uhorské korunovačné klenoty. Bude to práca veľmi náročná, a preto ustanovili grémium reštaurátorov, na ktorého čele je hlavný reštaurátor Britského múzea. Grémium preskúma tento vzácny poklad a po konzultáciách so svetovými odborníkmi sa rozhodne pre najvhodnejšiu metódu. Rozhodnutie o reštaurovaní kožuny už padlo. Komplikovanejšia je však otázka korunovačného pláštá, ktorý veľmi poznačil zub času a nemôže byť vystavený svetlu.

Tu poznamenávame, že korunovačný plášť je dielom vespremských rehoľníčok — baziliánok východného obradu. Je to felon (rizy východného obradu, aké má i teraz náš kňaz pri bchoslúžbe), a na ňom hodvábom a zlatou nitkou umelecky vyšíte všetky ikony ikonostasu. Na peňaženke kráľa Štefana I. je tento cirkevno-slovan-ský nadpis cyrilikou: „Budi Hospodi milosť tvoja na nas, nyi i vo viky“. Korunovačná koruna je ozdobená ikonami východných svätcov. (Szilágyi: A magyar nemzet tört. I. 255).

JAK MŮŽEME OVLÁDNOUT ÚZKOST?

Úzkost je jev moderného života. I náboženstvi nám môže pomoci ovládnout úzkost. To se děje vírou v Boha, v naději na Jeho milost a také možnost současné být ukryt v bezpečí nekonečné Lásky. Netvrdíme, že by věřící člověk byl zbaven úzkostí před smrtí, vinou, stářím nebo nemocí. Toho všeho není věřící člověk ušetřen. Ale vlivem víry v Boha získávají tyto věci zcela jinou hodnotu věci. Pro věřícího člověka se stávají relativním, pomijejícím. Totiž nejsou tím bolestivým ohrožením. V jakém poměru věřící člověk prostřednictvím své víry přistupuje k srdci světa ke Kristu, potom ustupuje „pohanská úzkost“. Věřící člověk je ukryt v lásce a naději Boží. Kristus také viděl svým božským zrakem i naši moderní dobu, když řekl a sv. Jan to zapsal (Jan 16, 33): „Ve světě budete mít úzkost, ale buďte zmužilí. Já jsem zvítězil nad světem!“

MUDr. Vlastimil Nikodém

UPOZORNENIE

Prosíme našich prispievateľov do kalendára na rok 1985 (kalendár na rok 1984 už je v tlači a podľa plánu má nám byť dodaný do konca októbra 1983), aby svoje príspevky poslali najneskôr do konca júna 1983 na adresu: Gr.-kat. ordinariát, 080 01 Prešov, ul. SRR 8.

Uhliar Alexander bol len zábavou pre deti mesta Komany, ktoré je neďaleko od Neocézarey. Stávalo sa, že keď išiel mestom, bol celý čierny od prachu z uhliá. Bežali za ním všetky deti z ulice, smiali sa, stavali sa mu do cesty, a niektoré bežali pred ním a kričali do dvorov: „Černoch, černocho!“ Na ich krik vybehávali z domov ďalšie deti, aby sa trošku posmiali a pohrali s čiernym uhliarom. A on i sám vtedy radostný, nehnevá sa, pozná každé dieťa podľa mena, ku každému sa ozve, chce ho pohladiť, a vtedy deti sú bezradné. Oni by ho chceli nahnevať, aby kričal, behal za nimi, aby oni vrešali a utekali do domov. Vtedy by bola zábava. Mali by na celý týždeň o čom hovoriť.

Bezradní boli aj obyvatelia mesta. O uhliarovi nevedia nič. Pred niekoľkými rokmi sa usadil pod lesom, za mestom, žil na samote. Živí sa z toho, že páli a predáva uhle. Už zo svojej práce je vždy čierny. Biele mu ostávajú len zuby a čisté len oči. Taký je on u seba pod lesom, taký ide do mesta, keď za sebou ťahá na voziku uhlie na predaj. Všetci vedia, že je veľmi chudobný, zarába len na živobytie. Eudia často krúčia hlavami, lebo on hovorí, že je neučený, prostý človek, avšak okrem dobroty a povstivosti ľudia v ňom niečo vidia, v jeho slovách a správaní, nad čím krúčia hlavami. Avšak všeobecný názor prevládol. Uhliar Alexander ostal v očiach obyvateľov mesta prostý, neučený, ktorí slúži deťom za zábavu.

Do mesta prišiel biskup Gregor z Neocézarey. Malí i veľkí, všetci išli do chrámu. Eudia chceli vidieť biskupa, ktorého už za živa nazývali divotvorcom. Tiež chceli mať účasť na voľbe biskupa. Ich biskup nedávno zomrel a veriaci poslali poslov do Neocézarey k biskupovi Gregorovi Divotvorcovi, aby k nim prišiel a uviedol do ich chrámu nového biskupa.

Schádzal sa veriaci zo širého okolia. Prišiel aj uhliar Alexander. Aj on sa chcel vtláčiť do chrámu, ale akýsi človek, ktorý prišiel na oslovi, chytil ho za plece:

— A teba je tam načo? Postojíš tu a podržiš môjho osla!

Podal mu povraz, ktorý visel na šij osla a sám sa pretláčal pomedzi ľudí do chrámu. Jeden za druhým prichádzali na osloch z ďalšieho okolia ľudia a bez slova každý privádzal svojho osla k Alexandrovi...

V chráme volli biskupa a uhliar Alexander pokojne na dvore strážil oslov, na ktorých pricestovali veriaci z ďalekého okolia.

Biskup Gregor poprosil veriacich, aby volili takého človeka za biskupa, ktorý by bol dôstojný na ten úrad. Veriaci sa začali vyslovovať. Jedni navrhovali osobu z významného rodu, iní bohatého, ďalší akéhosi dobrego kazateľa, niektorí čestných životom, znovu iní pekných svojím vonkajším vzhľadom, rastom. Avšak biskup Gregor sa neponáhľal vo voľbe a menovaní niektorého z navrhnutých. Obrátil sa k veriacim:

— Neprenáhľame sa zvoliť a menovať niektorého, ale čakajme sprá-

ce na človeka. Najstaršie ľudské ostatky nemajú žiadne zvieracie tváre, neukazujú na žiadnu podobnosť.

Po konštatovaní neúspechu vedci vyhlásili: „O pôvode človeka z opice niet dôkazov ani na zemi, ani v zemi... Vždy viac konštatujeme, že nie sme potomkami dávnovekého druhu opíc... Obyvatelia jaskýň sa nám javia takí, že veľa terajších ľudí by bolo šťastných, keby mali podobné hlavy... Musíme priznať, že vo vykopávkach niet tvaru, ktorý by ukazoval na nižší vývoj človeka... Veda nemôže dokázať, žeby človek mal pôvod z opice alebo z iného živočicha... Najstarší ľudia boli už tak životom, ako aj telom ľudského tvaru a od zvierat tak isto vzdialení ako terajší ľudia... Opravdivá veda nevie nič o pôvode človeka zo zvierat... Človek sa vyvinul z dávnovekého tvaru ľudského.“

Ďalej veda dokázala, že na základe vonkajšej podoby medzi opicou a človekom (kostra, svaly, orgány dýchania, trávenia a pod.) nie je možné dokazovať, že človek má pôvod v opici. Hoci ľudský organizmus z vonkajška sa podobá zvieraciemu, ale keď sa pozrieme dôsledne, poznáme veľké rozdiely. Každú ľudskú kosť možno odlišiť od opičej alebo od iného zvierata. Lietadlo tiež sa podobá vtákovi, avšak toto nedokazuje to, že sú jedného pôvodu. Avšak je tu ešte niečo dôležitejšie — vnútorný rozdiel medzi človekom a zvieratom: reč, rozum, vôľa, morálka. Rozdiel medzi človekom a zvieratom treba hľadať nie v hmote, nie vo vonkajšej podobe, ale vo vnútornej: v duši zvierata a v duši človeka. U zvierat rozumnú dušu nevidíme, a týmto človek je celkom odlišným stvorením od zvierat.

Niektorí evolucionisti sa snažia ospravedlniť nedostatok prechodných tvarov tým, že vzhľad Zeme sa často menil a mohlo sa stať, že práve tie časti Zeme, kde žila tá nižšia ľudská rasa, teraz sú zatopené morom. Teda kdesi na dne Indického oceánu odpočívajú kosti našich polodivokých predkov. — Avšak na toto niet žiadnych dôkazov. Vedci to nazvali fantáziou.

Niektorí, keď videli úplný krach „opičej teórie“, vymysleli inú: človek nemá pôvod v opici, ale človek a opica majú spoločného predka. Teda opica a človek sú len ostatnými členmi dvoch akoby rovnobežných vývojových tokov. Avšak toto je len domnienka bez vedeckých podkladov. Vôbec nie je dokázané, že jestvoval akýsi spoločný predok, aký bol, čo bolo vŕčinou, že od jedného predka povstali dve rôzne halúzie — opícia a ľudská, a čo je najhlavnejšie, že sa ony rozlišujú nielen telesne, ale i duševne. A prečo také premeny sa nestávajú aj teraz, prečo aj teraz nenachádzame u obidvoch (opíc a človeka) také prechodné tvary? Preto opice teraz nezliezavajú zo stromov, aby žili na zemi a chodili vzpriamene? Konečne poznamenávame, že z toho „ľudského predka“ doteraz sa nenašla ani jedna kosť. Teda domnienka, že opica a človek majú spoločného predka a sú si bratmi, — na základe stanoviska vedcov je fantáziou.

Aké sú uzávery?

Ešte nedávno vyhlasovať, že človek pochádza z opice, bolo moderné a považovalo sa to za prírodopisnú pravdu. A čo teraz? Veda zistila, že:

1. Učenie evolucionistov sa zakladá na domnienkach a nie na faktoch.

2. Medzi živými živočíchmi nenašlo sa zvieru, ktoré by sa evolúciou v priebehu vekov menilo v iné dokonalejšie zvieru alebo v človeka. Ani vykopávkami v zemi doteraz sa nenašiel tvar, ktorý by mal divoký nevyvinutý vzhľad a poukazoval by na vývoj človeka zo zvierata. Ani jedná ľudská kostra alebo jej časť, doteraz nájdená, neukazuje na nejakú nižšiu, napoly zvieraciu ľudskú rasu, ani jedna nemá znaky, aké by mal mať človek, „ktorý pochádza z opice“. Teda chýba „spojovací článok“. Darwin si myslel, že bolo treba 140 miliónov rokov, aby sa opica vyvinula na človeka. Avšak v tomto prípade by sme museli nájsť tisíce a státisíce prechodných bytostí v geologických vrstvách, to zn. bytostí, ktorých majiteľ nebol už opicou, ale nebol ešte ani človekom. Kostry, ktoré sa doteraz našli, majú alebo opičie lebky, alebo riadne vyvinuté ľudské lebky. Chýba teda práve rozhodujúci dôkaz descendečnej teórie: spojovací článok.

3. Ak by teória o pôvode z opice bola pravdivá, vtedy by sa tento pochod nemohol stať len raz, ale neustále by sa musel opakovať. Teda aj dnes museli by sme vidieť okolo seba milióny a milióny tvorov, ktoré nie sú ani opicami, ale ani ľuďmi, lež „prechodnými tvormi“, ktorých pradedovia snažili sa stať človekom. Ale takéto bytosti v dejinách ľudstva a dnes nikto nevidel a nevidí. Paleontológia a geológia dosiaľ nenašli žiaden prechod zo zvierata k človekovi, ani akéhosi spoločného predka človeka z opice, ani prechodného tvaru medzi

oboma. Boli i senzácie vyvolané niektorými, že sa také prechodné tvary našli, ale alebo sa sklámali, alebo oni klamali, ako sa ukázalo. Ľudia najdávnejších čias, z ktorých sa zachovali zvyšky, sú takí ako my.

4. Vedá hovorí, že prírodné zákony aj teraz sú také, aké boli aj pred tisícami rokov. Keď vtedy sa mohlo z opice vyvinúť telo človeka, malo by sa to robiť aj teraz. A prečo sa terajším opiciam nepáči alebo nechce chodiť po zemi a zmeniť sa v človeka? Predsa sú ich milióny, avšak ani jediná sa nemení na človeka. Ľudia teraz poznajú takmer každý kút Zeme, avšak nikde nenašli ani národy, ani jednotlivcov, ktorí boli na stupni vývoja medzi opicou a človekom, teda, ktorí by boli viac ako opica, ale menej ako človek. Veľa ľudských plemien má ešte malú osvetu, avšak medzi nimi a opicami leží neprehľadná priepasť. Tak sa odlišujú od opíc, ako najvzdelanejší Európan.

5. Historické vedy, ktoré znajú dejiny ľudstva už vyše šesť tisíc rokov, nikde nenašli ani náznak o nejakom vývoji opice v človeka. A keby sa ten prechod bol uskutočňoval v periode predhistorickej, našli by sme v zemi množstvo skamenelín takých prechodných bytostí. Veď sa našli tisíce skamenelín rôznych živočíchov a ich kostí, malých a preveľkých, avšak doteraz sa nenašla ani jediná kosť zo živočicha, ktorý by bol viac ako opica, alebo menej ako človek.

6. Podľa jednomyselného zistenia antropológov nemáme nijaké právo pokladať opičí mozog za vyvíjajúci sa ľudský mozog, a ľudský mozog pokladať zasa za vyvinutejší opičí mozog.

7. Krv opice a človeka sa nezhodujú. Človek musí dostať len ľudskú krv.

8. Semenó človeka a opice sa nezhodujú, nemôžu sa vzájomne oplodniť.

9. Človek aj telesne má anatomické zvláštnosti (priama postava, poloha hlavy na chrbtici, priama ľudská chôdza, iná úprava rúk a nôh, tvar hlavy a veľkosť mozgu, zorný uhol a i.). Toto všetko ukazuje na nemožnosť vzniku ľudského tela zo zvieracieho. Každá ľudská kosť je odlišná od kostí opíc a každého iného zvierata.

10. Na prvý pohľad, keď porovnávame človeka so zvieratom, všimneme si **duševný život človeka**. Rozum a slobodná vôľa povznášajú človeka nad všetky živočichy. Živočichy nemajú rozum, majú len inštinkt. Rozum, slobodná vôľa, sebavedomie — ukazujú, že človek to nemohol nadobudnúť evolúciou zo zvierata, veď zvieratá tieto vlastnosti nemajú. Z nerozumného živočicha nemohol sa vyvinúť rozumný človek. A archeológia dokazuje zvláštne duševné schopnosti človeka vo všetkých obdobiach. Najstarší ľudia nežili ako zvieratá alebo polozvieratá, ale boli dokonalými ľuďmi nielen telom, ale aj dušou. Vo vrstvách zeme je o tom veľa dôkazov, ako rôzne náradie, ktoré svedčí o duševných schopnostiach človeka a o jeho kultúre. A doteraz žiaden živočích si nezhotovil ani to najprimitívnejšie náradie. Teda, tvrdiť, že človek spolu so svojou duševnou stránkou sa vyvinul zo zvierata nielenže nie je vedecky dokázané, ale je to blud. Nerozumná hmota, nerozumná sila a, môžeme povedať, i nerozumná zvieracia duša — nemôžu stvoriť čosi rozumné. Následok by prevyšoval príčinu, čo sa protiví zdravému rozumu.

Postavme si hoci aj túto otázku: Ako človekovi — vyvinutému zvieratú prišlo do hlavy užívať oheň, odev, siať zrnó, stavať domy z dreva, — používať zvieratá, — všeobecne, ako človekovi, dieťaťu prírody prišlo do hlavy stať sa pánom prírody? Nič podobného u živočíchov nevidíme.

Ešte ľahšie je povedať, ako sa človek naučil hovoriť. V prírode počul len zvuky a nie reč. Zvieratá vydávajú len zvuky. Reč je len vtedy, keď inému niečo o d k a z u j e m e, napríklad ho voláme. Odkiaľ sa ľudia naučili rozumieť si?

Avšak najťažšie je pochopiť, ako zo zvieracieho stavu u človeka sa vyvinula mravnosť, veď u zvierat vládne len sila. A pod mravnosťou chápeme zákon, ktorý zaväzuje nás a všetkých ľudí. My súdime a dávame za pravdu; v mene čoho súdime? Človek, ktorý sa na Zemi zjavil najneskoršie, rozhoduje o udalostiach tohto sveta, terajších a minulých, či sú správne, mravné, spravodlivé či nie, ako by bol sudcom nad svetom. Odkiaľ máme právo byť na tomto svete jeho páni? Prečo toto nevidíme u živočíchov?

Možno sme niekedy počuli o koňoch a psoch, ktoré vedeli čítať, písať, počítať. Bol to podvod. Tie zvieratá sa riadili tajnými pohybmi experimentátora. Tiež produkcie zvierat v cirkusoch nie sú dôkazmi vyššej inteligencie, povedzme tých šimpanzov, ale boli dosiahnuté len drezúrou.

vu od Boha, nech on vyberie dôstojného. Ja vám pripomeniem, ako zvolil Boh Dávda, aby vládol v Izraeli. Keď Jesse priviedol svojho staršieho syna Eliáva k prorokovi Samuelovi, a prorok sa spýtal Pána, či tento je Pánovým vyvoleným, Pán odpovedal Samuelovi: „Nepozerať sa na jeho tvár, ani na veľkú jeho vážnosť pred ľuďmi!“ Preto aj my, keď volíme vášho duchovného pastiera, nemáme sa pozeráť na jeho tvár a výzor, ale hľadať toho, ktorého na toto miesto pripravil Boh. Lebo to len ľudia sa pozerajú na tvár a Boh sa pozerá na srdce. Dôstojnosť človeka sa posudzuje nie podľa jeho vonkajška, ale podľa vnútra, neviditeľného, čo je v srdci človeka, čo vie len sám Boh.

Viacerým v chráme sa slová biskupa Gregora nepáčili. Začali šomrať. A akýsi sa nahlas zasmial a zakričal: — Keď sa nemáme pozeráť na vonkajší výzor a čnosť, keď volíme biskupa, vtedy zvolte a postavte za biskupa uhliara Alexandra.

Nechtiac všetci sa v chráme nahlas zasmiali.

— Nie bez Božieho úmyslu spomenuli tu človeka, z ktorého sa všetci smejú, — pomyslel si biskup Gregor a spýtal sa:

— Kto je ten Alexander, ktorého ste spomenuli? Chcem ho vidieť!

Niektorí vyšli, chytili Alexandra za ruku a viedli ho do chrámu. Všetci upreli na neho oči a začali sa smiať, lebo od uhliara Alexander bol celý čierny a jeho veľmi chudobné šaty boli tiež pošpinené od uhliara. Prítomní sa smiali a on pokojne stál pred biskupom. Ani trošku si nevšímal, že sa z neho smejú.

Biskupom Gregorom ako by niečo trhlo a na jeho tvári sa zjavila radosť. Tento biskup mal dar videnia do vnútra človeka a teraz poznal Božiu milosť, ktorá bola v uhliarovi, a že tento uhliar je Bohom pripravený na biskupa tohto mesta. Biskup vstal, vyšiel z chrámu, pritom viedol so sebou uhliara.

Stáli proti sebe sami, biskup Gregor a uhliar Alexander.

Božím menom ťa vyzývam, aby si o sebe povedal pravdu, — začal hovoriť biskup.

Uhliar neodpovedal. On chcel zatiaľ svoju minulosť.

— Zaprisahám ťa na Božie meno, povedz celú pravdu o sebe!

Uhliar nemohol hovoriť nepravdu, hoci bol by chcel pravdu o sebe zatiaľ, avšak bál sa kliaty biskupa. Vyrozpáral celý svoj život. Bol filozofom, a to významným, mohol mať bohatstvo, slávu a úctu u ľudí, ale pre Boha si vybral dobrovoľnú chudobu.

Biskup začal s ním hovoriť. Ihned spozoroval, že uhliar je veľmi učený človek vo všetkých svetských vedách a bohosloví. Prikázal, aby odišiel do blízkeho domu, umyl sa a obliekol si čisté šaty a aby ho potom priviedli do chrámu.

Veriaci ledva poznali uhliara, keď sa vrátil do chrámu. Biskup Gregor pred ľudom mu dával otázky zo Svätého písma, na ktoré uhliar Alexander odpovedal veľmi rozumne. Všetkým bolo neprijemné, že sa vysmievali učenému a zbožnému človeku,

ktorý sa tak ponížil pre Boha, a keď biskup Gregor ho vyhlásil za biskupa v. Komanoch, jeho voľbu prijali všetci radostne.

Biskup Alexander bol slovom a životom vzorom pre všetkých.

Mesto Komany sa tešilo zo svojho biskupa.

Po niekoľkých rokoch nastalo prenasledovanie kresťanov z príkazu cisára Diokleciána. Uväznili aj biskupa Alexandra Komanského.

Neodriekol sa Krista.

Po mukách ho viedli, aby ho spálili.

— Modli sa za nás, Kristov mučeník! — volali za ním veriaci.

Hodili ho do ohňa, za Krista, jeho Boha.

Pamiatku svätého mučeníka Alexandra Uhliara, biskupa komanského Cirkve oslavuje 12. augusta, v západnom obraze 11. augusta.

POSOLSTVO BRATA KRIŠPÍNA

V nedeľu 20. júna 1982 Svätý Otec pri slávnostnej sv. omši v bazilike sv. Petra vyhlásil bl. Krišpína za svätého. Bolo to prvé svätorečenie za pontifikátu Jána Pavla II. So Svätým Otcom koncelebrovali biskupi z Viterba, Orvieta, Albana a kardinál — vikár z Rima, z miest, kde sa nový svätý narodil, účinkoval a umrel, aj generálny predstavený kapucínov. Na slávnostnej bohoslužbe medzi prítomnými veriacimi boli aj osobnosti verejného života, diplomati a najmä pútnici z Viterba. Svätý Otec osobne udelil sväté prijímanie asi sto veriacim, medzi nimi bratom kapucínom a iným predstaviteľom vo františkánskom roku 800. výročia narodenia sv. Františka.

Počas liturgie svätorečenia v homílii Svätý Otec hovoril aj o posolstve svätosti brata Krišpína. Jeho prvým znakom je radosť. Druhým príkladným znakom je hrdinská ochota k službe voči spolubratom, chudobným a všetkým, ktorí to potrebujú. Duchovné a hmotné dary sv. Krišpína boli vždy prejavom živej lásky. Tretím osobitným znakom jeho posolstva je neprestajná katechéza, ktorú vykonával s veľkou horlivosťou. Vyhľadávali ho aj významné osobnosti cirkevného a verejného života. S chlebom, ktorý posiľňuje telo, podával vždy aj pokrm nepominuteľný. Konečne z posolstva sv. Krišpína Svätý Otec vyzdvihol ešte jeho úctu voči Panne Márii, ktorú volal „moja pani Matka“. Keď mal riešiť problémy tých, čo ho vyhľadávali, hovorieval: „Nechaj ma pohovoriť si trochu s mojou Pani Matkou a potom sa vráť.“ Odpoveď bola jednoduchá, ale plná kresťanskej múdrosti. Bola zároveň aj ukážkou jeho veľkej, bezhraničnej dôvery k Panne Márii. Je to posolstvo ozajstného syna sv. Františka. Našej generácii dáva lekciu poníženej a dôvernej oddanosti Pánu Bohu a jeho spásonosnému plánu, aby aj naši súčasníci pochopili ozajstný význam pozemského putovania.

Svoj popoludňajší prihovor pred modlitbou Anjel Pána Svätý Otec nadviazal na slávnosť svätorečenia, a hovoril v ňom o Božej svätosti, ktorá sa odzrkadľuje v jeho svätých.

Ludská duša sa nemohla vyvinúť zo zvieracej, pretože sa podstatne líši od zvieracej a nikto nemôže zo seba vydať to, čo nemá, čo prerastá jeho sily.

Zvieratá žijú stále tým istým životom. Vedci sledujú život živočíchov už niekoľko tisícročí. A vidia, napríklad, že pavúk spríada svoju sieť teraz práve tak, ako ju zavesil pred 5 tisíc rokmi v pyramidách. Všetky zvieratá sú spokojné so surovou potravou, ktorou sa kŕmili ešte vtedy, keď človeka nebolo na Zemi, nevynášali ani jedno náčinie alebo aspoň nejakú hračku. A u človeka je to celkom ináč.

Zvieratá sa so svojimi schopnosťami rodia, ihneď poznávajú svoj pokrm, svojich nepriateľov, budujú svoje hniezda... Nepotrebnú sa tomu všetkému učiť, zvieratá-konajú inštinktom. A človek, prichádzajúc na svet ako bezmocný musí sa všetkému naučiť.

Zvieratá sú stabilizované a teraz žijú práve tak ako žili ich predkovia pred miliónmi rokov. A človek v priebehu niekoľko tisícročí išiel dopredu. Celú Zem pokrýval dielom svojej práce. Postavil domy, mestá, chrámy, bibliotéky, laboratória, podniky, továrne, školy, múzeá, využil paru, objavil elektrinu, atóm, a u zvierat nevidíme žiaden progres.

A čo viac, u človeka vidíme oblasť ducha, ktorá pre zvieratá je nedosiahnuteľná: rôzne pojmy, morálka, estetika, filozofické idey, náboženské idey. A táto duchovná sila nemožno objasniť pokračovaním rodovým. Človek uvažuje, rieši problémy, myslí o sebe samom, má idey... Toto všetko zvieratá nemajú.

Medzi človekom a svetom prírody je nepreklenuteľný rozdiel. Pozrime sa: Svet prírody by sa nezmenil, keby vyhynuli všetky slivky, alebo povedzme, orechy, tak ako sa nezmenil, keď vyhynuli veľké a silné druhy zvierat, dlhé 15 a viac metrov, ktoré vypočítava prírodoveda. Tieto nechýbajú nikomu. Tým sa príroda nezmenila. Ale čo by sa stalo, keby vyhynul človek? Zanikla by veda, umenie, železnice, lietadlá, rádio, zaniklo by všetko. Zaniklo by preto, lebo človek znamená celkom iný svet ako príroda, a všetky kultúrne poklady sveta nie sú súčasťou prírody, ale sú výkvetom duševného ľudského sveta, prevyšujúceho prírodu. Človek nie je prírodnou bytosťou. Ak by ňou bol, vydával by len prírodné hodnoty. Ale človek je viac ako príroda, teda nemôže byť tvorom prírody.

Poznámka: Rôzne osoby vymysleli rôzne domnienky o pôvode človeka. Niektorí z nich písali nie vedecké fakty, ale klamali, k čomu sa museli priznať (Haeckel), iní písali nie vedecké dôkazy, ale svoju fantáziu. Mohli zmýliť len odborné neštudovaných čitateľov. Darwin (1809—1882) veľa zo svojich tvrdení odvolal a slovo „darwinizmus“ a jeho teória evolúcie z opice teraz u vedcov vyvoláva len posmech. Najstarší ľudia boli tak telom, ako i životom — ľudského tvaru a od zvierat boli práve tak vzdialení ako ľudia terajší.

Teda teória evolúcie u človeka je len obyčajnou teóriou — hovoria vedci. Veda nepozná predkov človeka a ukazuje, že v dobe diluviálnej zjavil sa na Zemi odrazu človek, ako úplne dokonalý človek, bez žiadnych menej dokonalých predkov, podobných zvieratám či opici. Domnienka, že človek sa vyvinul zo zvierata, povedzme z opice, skutočnej vede sa protiví. Nikde v prírode niet dôkazov o základnej premene v nižších organizmoch a tým viac niet dôkazov o premene nejakého vyššieho živočicha v človeka; nikde niet dôkazov o jestvovaní akejsi nižšej ľudskej rasy, ktorá by sa vyvíjala zo zvierat. Preto pravdivá veda evolucionizmus odhadzuje. Je pravda, stáva sa že v rôznych brožúrkach podobné tvrdenie o vývoji človeka zo zvierata je ešte stále, avšak skutočná veda toto už nehľadá. Človek až svojou dušou sa stal človekom, preto stvorenie prvého človeka sa stalo vtedy, keď jeho duša bola spojená s telom.

Čo robí človeka človekom, je jeho duša. Človek má inteligenciu, slobodnú vôľu, sebavedomie, svedomie, reč, umelecké vlohy. Týmto duševným životom, ktorý zviera nemá, odlišuje sa nie stupňom, ale podstatou od zvierata a preto duševne od neho nemôže pochádzať.

Aké je stanovisko Cirkvi k teórii o evolúcii živočíchov?

Kresťan sa môže pridrižovať tej domnienke, že živočichy sa vyvíjajú, pretože náboženstvo tu nie je ani za, ani proti. Nie je to jeho oblasť a tiež o čase a spôsobe povstania rôznych živočíchov nemá Božie zjavenie. Náboženstvo sa uspokojuje týmto: prvou príčinou všetkého je Boh. On dáva prirodzeným príčinnostiam účinkovať a tieto vedú svet k tomu cieľu, ktorý mu bol predurčený, keď On svet tvoril.

Veľký kresťanský mysliteľ 4. storočia svätý Augustín písal: „Podľa mňa Boh na počiatku stvoril všetky bytosti naraz, niektoré v ich konečnom tvare, a druhé v ich základe. On vložil do ľona prírody určené energie, ako semeno, v sám moment stvorenia. V semene stromu je všetko spojené, čo sa má následne vyvinúť: a to znamená, že keď Boh naraz stvoril všetky veci, vo svete bolo odrazu zapojené to všetko, čo Zem od tých čias vytvorila“.

Teda vidíme, že veľmi dávno pred vedeckými objavmi boli cir-

kevní spisovatelia, ktorí vyslovili odvážne názory na otázku vzniku živých bytostí.

Teda kresťan má právo pridržiavať sa mienky o evolúcii organizmov alebo mienky, že Boh každý organizmus stvoril zvlášť. Pretože v obidvoch prípadoch je Múdrosť, ktorá riadi chod sveta. A kresťan ju nazýva „Bohom“.

Aké je stanovisko Cirkvi k teórii o evolúcii človeka?

Cirkev sa nebojí vedeckých objavov, naopak, teší sa z nich, pretože v nich vidí túžbu poznať a uvidieť nekonečné bohatstvá premúdrosti Otca Stvoriteľa. Akým presne spôsobom sa na Zemi zjavil človek a žena — je Božie tajomstvo. Boh nám nezjavil spôsob ich vzniku. Preto kresťan o tom môže mať slobodnú mienku, **len má priznávať účasť Boha, nevyhnutnú pre vznik ľudskej duše.**

Pri stvorení človeka Sväté písmo hovorí o dvoch prvkoch: o zemi a dychu Boha. „Utvoril teda Pán Boh človeka z hliny zeme a dýchol do jeho tváre dych života: a stal sa človek bytosťou živou.“ Slovo „utvoril“ môže znamenať jednorazovú, krátkotrvajúcu akciu alebo aj dlhotrvajúci proces, v ktorom sa zvieracie organizmy pozvoľna vyvíjali (pod Božím impulzom) až do okamihu, keď v dôsledku tej evolúcie by niektoré dozreli do zväzku s duchovnou dušou. Katolíci môžu, ak chcú, uznávať priame stvorenie ľudského tela z prvkov, obsiahnutých v zemi, ale môžu tak isto uznávať evolučný proces, podľa ktorého ľudské telo pochádza síce zo zeme, ale vývinom cez rôzne organizmy. Možno sa držať mienky, že Boh stvoril ľudské telo bezprostredne, alebo i mienky, že Boh využil už jestvujúci organizmus, napríklad telo vyvinutého živočícha a doviedol ho do ľudského štádia. V tomto druhom prípade Božia účasť je v tom, že Boh viedol evolúciu toho živočíšneho tela tak, aby ho prispôbil k jeho budúcim funkciám, predtým ako do neho vložil dušu. Avšak poznamenávame, že o tejto mienke Sväté písmo a viera nič nehovorí.

Nemôžno však negovať bezprostredné stvorenie duše prvého človeka stvoriteľským aktom, tak isto i duše každého človeka vôbec. Duša, ktorá je duchom, je nezložená a teda nemôže byť výsledkom vývoja nejakých nižších foriem. Môže jestvovať, ak ju stvorí Boh.

NA PRAHU VEČNOSTI

Na smrteľnej posteli ležal kráľovský pokladník. Sám kráľ ho prišiel navštíviť. Umierajúci prosil kráľa: „Vaše veličenstvo, slúžil som vám verne celý svoj život, myslel som len na vaše dobro a blaho. O svojej veci som sa nestaral. Prosím, teraz predĺžte mi život o jeden mesiac, aby som mohol usporiadať záležitosti moje a mojej rodiny.“ Kráľ odpovedal: „Nemôžem, lebo to nie je v mojej moci.“ Umierajúci ďalej prosil: „Teda aspoň jeden týždeň života prosím.“ Veru, ani to nie je v mojej moci,“ odpovedal kráľ. Umierajúci ešte vládol povedať: „Och, ja ubožiak! Mój život celý som obetoval Vašmu veličenstvu. O môjho Boha a spásu duše som sa nestaral. Až teraz za prahu večnosti vidím, čo som nenahraditeľne zanedbal.“

Aj náš život často uplynie v starostiach o dočasné veci bez toho, aby sme si aspoň spomenuli na Boha a na spásu našej duše. Keď nadíde chvíľa, že budeme ležať na smrteľnej posteli a budeme stáť na prahu večnosti, ktovíme ako sa budeme cítiť, ako sa budeme pozeráť na to, čo nás za tým prahom čaká? Prijemný pocit to určite nebude! Ale vina bude naša, lebo život sme mali na to, aby sme si nim zabezpečili šťastnú a blaženú večnosť.

Či tikanie budíka zobudí tuhého spáča? Nie! Ale keď príde chvíľa, na ktorú budík bol nastavený na zvonenie, toto určite zobudí spáča aj z hlbokého spánku. Náš život sa podoba

bá budíku. Čas na zobudenie je nastavený samým Bohom a ten my nepoznáme. Tikanie predstavuje početné naše slabosti, utrpenia a príhody, ktoré nás postihujú. To nás má upozorniť, že čas nášho života neustále sa kráti. My ľudia sme si privykli na rôzne životné príhody, nepočujeme tikanie životného času. Ale príde raz posledný úder hodín, keď sa zobudíme z tej všednosti života, príde čas smrti, keď duša musí opustiť telo a odísť do svojho určenia podľa zásluh života. Keď budík smrti zazvoní, zbudíme sa zo životnej letargie. Vtedy nastane otázka, či sme pripravení a vystrojení na túto cestu, ktorú nastupujeme. Pripravujeme sa už teraz počas života, ktorý je nám na to daný, na Pánovo zavolanie v tom poslednom čase.

Sv. Alfonz hovorí, že žiaden poklad sveta nie je taký cenný ako jediný moment času. Keď je smrť blízko, čas sa nedá kúpiť žiadnou cenou! Preto dokiaľ je čas v živote, pripravujeme sa na chvíľu odchodu do večnosti! Nenávidíme hriech a vyhýbajme sa mu! A ak máme ťažký hriech na svedomí, neodkladajme so svedomou. Smrť nerobí rozdiel medzi mladým a starým vekom. — „Pamätaj na svojho Stvoriteľa v dňoch svojej mladosti, skôr než príde súzenie, skôr než krčah sa rozbije pri prameni, skôr než prach sa obráti v zem, skôr než sa duch vráti k Bohu, ktorý ho dal“ (Ekl. XII).

o. J. Peja

Z MÁJOVÝCH VÝROČÍ

1. máj — Sviatok práce.

— 1838 — pred 145 rokmi — v Širokom sa narodil tit. opát FÉLIX HEDRÍ, zakladateľ a redaktor prvého časopisu v Šariši.

— r. 1848 — pred 135 rokmi — vo Vrbovciah spálili dereš, symbol feudálneho útlaku.

2. mája r. 1838 — pred 145 rokmi — umrel JOZEF VURUM, veľkovaždinský a nitriansky biskup, zakladajúci člen Slovenského učeného Tovaríšstva (nar. 27. 11. 1763 — pred 220 rokmi).

— r. 1863 — pred 120 rokmi — v Radvani (dnes časť Banskej Bystrice) sa narodil MARTIN BRAXATORIS-SLÁDKOVIČOV, básnik a prekladateľ z ruskej a svetovej literatúry (um. r. 1934).

5. mája r. 1843 — pred 140 rokmi — vo Veľkom Várade umrel banskoštiavnický rodák FRANTIŠEK LAIČAK, rožňavský biskup.

7. mája r. 1533 — pred 450 rokmi — sa ostrihomským arcibiskupom stal MIKULÁŠ OLÁH, humanista, reorganizátor škôl, zakladateľ trnavského seminára.

— r. 1833 — pred 150 rokmi — v Hamburgu sa narodil JOHANNES BRAHMS, nemecký romantický hudobný skladateľ majster nemeckej piesne, autor Uhorských tančov, organových skladieb, vyše 220 piesní a i. (um. r. 1897).

8. mája r. 1828 — pred 155 rokmi — v Ženeve sa narodil JEAN HENRI DUNANT, zakladateľ organizácie Červeného kríža, nositeľ Nobelovej ceny mieru (um. r. 1910) — Medzinárodný deň Červeného kríža.

9. mája r. 1823 — pred 160 rokmi — v Žiline sa narodil JÁN MILOSLAV GEROMETTA-STAROHORSKÝ, príslušník najmladšej bernolákovskej generácie, publicista (umrel 1900).

10. mája r. 1848 — pred 135 rokmi — v Liptovskom Mikuláši národné zhromaždenie schválilo celonárodný revolučný program známy ako Žiadosti slovenského národa.

— r. 1883 — pred 100 rokmi — umrel SAMO CHALUPKA, štúrovský básnik (nar. r. 1812).

13. mája r. 1908 — pred 75 rokmi — vo Veľkých Kršteňanoch sa narodil PAVOL GAŠPAROVIČ-HLBINA, kanonik, básnik katolíckej moderny (zbierky: Začarovaný kruh, Cesta do raja, Harmonika, Dúha, Belasé výšky; Mračná (r. 1947), Mŕtve more, Podobenstvá, Ozveny slnka, Mierové ráno, Ruže radosti); um. r. 1977).

— r. 1923 — pred 60 rokmi — bol blahorečený RÓBERT BELLAR-MÍN, biskup a kardinál.

14. mája r. 1838 — pred 145 rokmi — v Bardejove sa narodil VIKTOR MYSKOVSKÝ, archeológ, historik umenia, maliar a grafik. (um. r. 1867).

17. mája r. 1288 — pred 695 rokmi — umrel sv. RUDOLF, mučeník.

19. mája r. 988 — pred 995 rokmi — umrel sv. DUNSTAN, opát.

— r. 1958 — pred 25 rokmi — umrela národná umelkyňa MARIE PUJMANOVÁ, česká spisovateľka.

20. mája r. 1498 — pred 485 rokmi — portugalský moreplavec VASCO DA GAMA pristál v indickej Kalkate.

MÁRIA EGYPTSKÁ

(Dokončenie)

Keď sa starec Zosim vrátil do kláštora, nepovedal nikomu ani slovo o neznámej. Pravda, ani sa ho nikto nepýtal na to, ako prežil tie dni v púšti. Každý z rehoľníkov sa vracal z púšte majúc za svedka svojej námahy svoje svedomie, inak nikto nikoho sa nepýtal na nič. Takto znel predpis kláštora. Minul rok a prišla prvá nedefa Veľkého pôstu. Po Službe Božej rehoľníci znovu, ako to hovoril predpis, odchádzali do púšte. Znovu sa otvorili dvere kláštora. Tohto roku starec Zosim do púšte neodišiel. Už niekoľko dní leží v horúčke. Chorý spomína na slová neznámej:

— I keby si chcel vyjsť do púšte, nebudeš môcť!

Veľký pôst sa minul, starec Zosim vyzdravel a vstal z lôžka. Blížila sa Kvetná nedefa a rehoľníci sa vrátili z púšte do kláštora.

Bola neskorá noc Veľkého štvrtka. V kláštorom chráme rehoľníci čítali na bohoslužbe Strasti Pána Ježiša Krista. Starec Zosim vzal do malej čaše Telo a Krv Kristovu, do košíka trošku sušeného ovocia a chleba, vyšiel a sadol si k Jordánu. Čakal neznámu.

Neznáma neprichádzala. Zosim sa nespokojne pozeral do diaľav púšte...

— Alebo moja nedôstojnosť jej zabránuje, aby prišla, alebo už tu bola, a keď ma nenašla, odišla... — myslel si starec.

Starec vzdychol a zaplakal. Potom sa začal modliť:

— Aby som, Pane, neodišiel odtiaľ, nesúc svoje hriechy... Tu mu na um prišla iná myšlienka:

— A keď aj príde, čo urobí? Veď čln tu nie je, ako prejde Jordán?...

Na druhej strane Jordánu sa zjavila neznáma. Starec sa zaražoval a vstal. Premýšľajúc nad tým, ako sa neznáma dostane cez Jordán, uvidel, ako neznáma pozdvihla ruku a prežehnala Jordán, — a vstúpila na vody Jordánu...

Noc bola mesačná a starec videl, ako neznáma ide po Jordáne ako po suchu...

V strachu sa hlboko sklonil, avšak neznáma riekla:

— Čo robíš, otče, — ty si kňaz, a okrem toho nesieš božské sviatosti!

Neznáma pristúpila k starému kňazovi:

— Požehnaj ma, otče!

Vidiac to všetko, starý kňaz v strachu šepkal:

— Skutočne Boh zjavil, že prijíma tých, ktorí podľa svojich síl sa očisťujú!... Sláva Ti, Kriste Bože, že si mi ukázal, ako som ďaleko od dokonalosti!...

Neznáma sa pomodlila Verím v Boha a Otče náš a prijala najsvätejšiu Eucharistiu. Potom pozdvihla ruky k nebu, vzdychla a riekla:

— Teraz prepustiš, Pane, svojho služobníka podľa svojho slova v pokoji. Lebo moje oči videli tvoju spásu.

Starý kňaz videl v jej očiach slzu...

Potom sa znovu obrátila k starému kňazovi:

— Odpusť, otče Zosim, avšak splň aj druhé moje žela-

nie; teraz id' do svojho kláštora, a v budúcom roku príď znovu v pôste na púšť k tomu vyschnutému potoku, kde sme sa prvý raz stretli. Ale príď, príď určite, a znovu ma uvidíš, lebo tak chce Pán...

— Ja tiež prosím, aby si splnila moje želanie.

Tu starec ukázal na košík s potravinami.

Neznáma siahla rukou do košíka a troma prstami ruky vzala niekoľko zrníek a položila do úst.

— To stačí, — povedala.

Potom dodala:

— Pros Boha za mňa, otče, pros...

— Aj ty sa modli za mňa...

Neznáma sa obrátila, znovu prežehnala Jordán, prešla po vode ako po suchu a objala ju púšť z druhej strany Jordánu...

— Jej meno? — prečo som sa nespýtal, aké je jej meno? — šepkal starec. Vstal a pozeral sa do temnoty púšte...

Uplýnul rok, a znovu, v prvú nedefu Veľkého pôstu otvorila sa brána kláštora nad Jordánom a rehoľníci vychádzali na štyridsať dní do púšte...

Starý kňaz Zosim sa ponáhal, do hĺbky púšte na miesto vyschnutého potoka... Dvadsať dní stúpala po pieskoch púšte... Keď prišiel k vyschnutému potoku, uvidel neznámu... Ležala mŕtva... Kľakol si k jej nohám a svojimi slzami zmýval nohy toho anjela v tele. A keď vstal, pri jej hlave uvidel na zemi napísané:

„Otče Zosim! Pochovaj na tomto mieste telo pokornej Márie, odovzdaj zem zemi; a modli sa za mňa. Odišla som pred Pána v prvý deň mesiaca apríla, v noc Kristových utrpení, po prijatí božskej svätej Večere“.

— Kto toto napísal? — myslel si starec, — veď ona nevedela písať!... Zomrela ešte pred rokom, tej noci, keď jej nad Jordánom dal sväté prijímanie... A ako sa dostala ešte tej istej noci tak ďaleko, — vzdialenosť, ktorú on prejde za dvadsať dní?... Ona tu vzdialenosť prešla ešte tej noci a ešte v tú noc odovzdala dušu Bohu...

Starý kňaz tichým hlasom začal spievať:

— Aleluja, aleluja, aleluja. Blažení, ktorých si vyvolil a prijal, Pane. Pamiatka ich z pokolenia na pokolenie. Aleluja, aleluja, aleluja.

Starý kňaz uprostred púšte spieval pohrebný obrad nad telom svätej Márie Egyptskej...

Keď skončil modlitby, starec vzal do ruky kus dreva a začal ním v piesku púšte kopaf hrob na tom mieste. Potom položil do hrobu telo svätej. Bola oblečená do plášťa, ktorý jej dal on pred dvoma rokmi. Po pohrebe starec sa vracal do svojho kláštora...

Po návrate do kláštora kňaz Zosim vyzroprávval všetko, čo vedel o svätej Márii Egyptskej. A ten kláštor nad Jordánom prvý začal oslavovať deň jej smrti. Starý kňaz Zosim prežil ešte veľa rokov v kláštore. Pozemský život ukončil takmer storočný a odišiel do večného života vyhlásený Cirkvou tiež za svätca.

Podľa kalendára svätá Mária Egyptská predstavila sa Pánovi prvého apríla roku 421. Pamiatku ctihodnej Márie Egyptskej Cirkev oslavuje 1. apríla (v rim.-kat. obrade 2. apríla) a svätého Zosima, pustovníka 2. apríla.

21. mája r. 1928 — pred 55 rokmi — umrel MARTIN KUKUČÍN (vl. m. dr. Matej Bencúr), realistický spisovateľ, klasik slovenskej literatúry (nar. r. 1860).

22. mája r. 1873 — pred 110 rokmi — umrel ALESSANDRO MANZONI, taliansky romantický spisovateľ a básnik, tvorca talianskeho romantického historického románu (Snúbenci); nar. r. 1785.

24. mája r. 1693 — pred 290 rokmi — sa narodil GEORG RAFAEL DON-

NER, rakúsky sochár, priekopník barokového klasicizmu, ktorý žil a tvoril aj v Bratislave (um. r. 1741).

— — r. 1543 — pred 440 rokmi — umrel MIKULÁŠ KOPERNÍK, poľský astronóm, autor teórie pohybu Zeme okolo Slnka a okolo vlastnej osi (nar. 19. 12. 1473 — pred 510 rokmi).

28. mája r. 1958 — pred 25 rokmi — v Trnave umrel MIKULÁŠ SCHNEIDER-TRNAVSKÝ, organista, hudobný skladateľ a pedagóg, zostavovateľ

Jednotného katolíckeho spevníka (nar. r. 1881).

29. mája r. 1878 — pred 105 rokmi — sa narodil PETRO SYLVESTROVIČ KARMANSKYJ, ukrajinský básnik (um. r. 1958).

— — r. 1953 — pred 30 rokmi — bol vyhlásený za svätého pápež PIUS X. (um. r. 1914).

31. mája r. 1498 — pred 485 rokmi — vypravil sa KRIŠTOF KOLUMBUS na svoju tretiu objaviteľskú cestu (1451 — 1506). (ž)

SLOVO — mesačník gréckokatolíkov v ČSSR. Vydáva Spolok sv. Vojtecha Trnava v Cirkevnom nakladateľstve Bratislava. Šéfredaktor: Štefan Papp. Redakcia 040 01 Košice, Bajkalská 26/III/18 č. t. 886 94. Administrácia 890 21 Bratislava, Kapitúlska 20. Č. t. 331 717 a 333 056. Index, č. 49618. Tlačia Duklianske tlačiarne, n. p., Prešov. Uzávierka časopisu je 2 mesiace pred vydaním čísla. Rukopisy nevraciam. Redakcia si vyhradzuje právo na úpravu rukopisov. Rozširuje PNS, objednávky prijíma každá pošta a doručovateľ. Objednávky do zahraničia vybavuje PNS — Ústredná expedícia a dovoz tlače 884 19 Bratislava, Gottwaldovo nám. 6. Celoročné predplatné 24 Kčs, pre cudzinu 24 Kčs plus poštovné. Cena jednotlivého výtlačku 2 Kčs.